

KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ / LAP

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség hír- és levelezőlapja

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánunk!

Tartalom

Műhely

Angliai tapasztalatok, 2013. május 28–31.

(*Koltay Klára–Téglási Ágnes*) 3

Napló

Másfél évszázad a statisztika szolgálatában

(*Cseh Gabriella*) 8

Hatvanéves az Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár

(*Cseh*) 16

Értékmentés – Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei

közös tanácskozás a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtéséről

(*Prokai Margit*) 20

Közhírré tétetik

Olvas-e a Dél-Alföld?

Avagy egy olvasásnépszerűsítő programsorozat – az Olvasó Dél-Alföld – tapasztalatai

(*Dobosné Brezovszky Anikó*) 22

Gárdonyi-emlékest kitüntetéssel és könyvadománnyal

(*Takács Tímea*) 24

Nagy Edit, az alkotó könyvtáros

(*Kissné Anda Klára*) 25

Dorottya szerepében: Gál Tamás

(*Petrozsényi Eszter*) 26

Gyermekkönyv-heti ajándék

(*Goldschmidt Éva*) 27

Újra „hangoltunk”

(*Dományi Zsuzsa*) 28

Iskolai könyvtárak

Az iskolai könyvtári világhónap eseményei 2013-ban

Magyarország bekapcsolódása a nemzetközi programba

(*Kámán Veronika*) 29

Könyvjelzőcsere-program a szolnoki Pálffy-Vízügyi Tagintézményben

(*Erdősné Márta Mária*) 29

Beszámoló az első országos iskolai könyvtári éjszakákról

(*Andó Anita*) 30

Az angolszász könyvtári rendszer több mint száz éve mint a hazai könyvtárak, könyvtárosok számára, így természetes volt, hogy különböző könyvtártípusok képviselésében öt felső vezetőből álló küldöttségünk Londonban tanulmányozta, hogy merre tart az angol könyvtárügy, mi foglalkoztatja az ottani kollégákat és milyen irányokat választanak a kor kihívásaira adandó válaszként.

British Library

A British Library a világ vezető intézménye, amely nem csupán a múltjából kíván érdemeket kovácsolni, hanem a jelen könyvtári fejlesztéseit a jövő meghódítása érdekében a legmagasabb szinten műveli.

A gyűjteményt III. György könyvtára alapozta meg, amit a könyvtár nyilvános terében felállított könyvtoronyban (1. kép) őriznek. Ma már 150 millió dokumentum található a British Libraryben, amiből Boston Spa és a Collindale Newspaper Library mellett jelentős

mennyiségű dokumentum található Londonban. 360 km raktári polcfolyóméter a föld felszíne alatt, nagy részben a British Library előtti tér (2. kép) alatt helyezkedik el. A könyvtár évi 100 millió font támogatásból, 12 millió font saját bevételből és 13 millió font egyéb bevételből gazdálkodik. Köteles példány gyarapításán túl évi 16 millió fontot költ gyarapításra. Helyszíni látogatóinak száma 500 ezer fő, a Learning website látogatóinak száma 1,2 millió; a virtuális kiállítást 2,2 millió érdeklődő látogatta meg az elmúlt évben.

Számos területet érintett a látogatás, az angol szervezettség magasiskoláját tapasztalhattuk, ahogy a kollégák kézzel adtak bennünket, egy-egy projektet, fejlesztést bemutatva, az RDA bevezetésétől, a napilapok digitalizálásán át az oktatási programokig számos területet érintve. A kötelespéldány-rendeletet azért érdemes kiemelni, mert 2013 tavaszán vezették be az elektronikus tartalmakra vonatkozó kötelespéldány-rendeletet, ami kizárólag az elektronikus formában napvilágot látott tartalmakra vonatkozik. Azok a digitális tartalmak, amelyeknek van analóg vagy nyomtatott változata, analóg vagy nyomtatott változatban kerülnek be az állományba.

A napilapok, újságok digitalizálása országos program, amit a British Library irányít és privát cég bevonásával, ún. ppp-konstrukcióban végzik, a párhuzamosság még csak fel sem merül, e doku-

mentumok digitalizálásával más intézmény nem foglalkozik.

Az RDA (Resource Description and Access) a digitális környezethez igazodó új feltáró eszköz, aminek a bevezetése már 2012-ben megkezdődött. A katalógizálási szabályok új generációjának befogadására való felkészülés hosszú folyamat, az eszközkészlet (toolkit) kialakítása és a munkatársak felkészítése ennek az évnek a feladata.

University College London (UCL) könyvtára

A University College London (UCL) könyvtára a patinás egyetemi könyvtárakhoz (Oxford, Cambridge) felzárkózva a legdinamikusabban fejlődő, a XXI. század kihívásaira folyamatosan megoldásokat kínáló intézmény. Titka, hogy az egyetem célkitűzéseit magáévá téve a világ tíz legjobb intézménye közé kívánja beverekedni magát. A digitális korszakváltás jegyében kiadói tevékenységgel bővül a könyvtár feladatrendszere, az e-források, tananyagok, tudományos publikálás központjává fejlesztik az intézményt. Rugalmas térkialakítással, változó, változtatható terekkel szolgálják az

oktatást, kutatást. Szemináriumi szobák helyett tanulói terek állnak a hallgatók rendelkezésére a könyvtárban, ami projekt munkára, csoportos tanulásra, konzultációra egyaránt alkalmas, egyúttal minden modern prezentációs és infokommunikációs lehetőséget biztosít.

Két közkönyvtár
Croydon Public Library
és Pimlico Public Library

A 3. kép tanúsága szerint az önkormányzatok építenek a közkönyvtárak szolgáltatásaira, nagyon aktív és jó együttműködés eredményeként az elektronikus ügyintézés színtereként ajánlják a közkönyvtárakat az állampolgároknak. A városvezetés számára is természetes, hogy a digitális kor kívánalmaihoz igazított elektronikus információnyújtás, -szolgáltatás a könyvtár feladata, nem hoznak létre új szervezeteket, hanem a könyvtár az e-ügyintézés legfontosabb központja, ahol még képzésben is részesülnek a digitális korra felkészülni kívánó polgárok.

A '80-as, '90-es években virágkorát élt Croydon Public Library meglátogatását több kolléga javasolta, mondván, hogy ezt nem lehet kihagyni, hiszen zászlóshajóként ismert a '80-as években épített egyik legkorszerűbb közkönyvtár, ami egy külvárosi, viszonylag szegény környék lakóinak biztosít kulturális felemelkedési lehetőséget, esélyegyenlőséget és segíti a szabadidő kulturált eltöltését. Így meglepődve tapasztaltuk, hogy a több mint húsz éve azonos színvonalon, fejlesztés nélkül működő intézmény bizony számos problémával küzd, és a gazdasági válság hatására az önkormányzat bezárásra ítélte. A könyvtár társadalmi beágyazottságát mutatja, hogy Croydon lakói nem engedték, hogy könyvtárukat bezárják, és a társadalmi megmozdulás példás eredménye a könyvtár fennmaradása. Ugyan évtizedek óta semmilyen fejlesztést nem végeztek itt, de a meglévő szolgáltatásokat, eszközöket és berendezéseket maximálisan kihasználják, reggeltől estig az olvasók, felhasználók rendelkezésére állnak. Feltűnt, hogy a könyvtáros által gyér forgalomnak jellemzett hétköznapi délelőtti nyüzsgés szinte elképzelhetetlen hazai könyvtárainkban. A 4. képen látható, hogy milyen „kevesen” használják az olvasói teret.

Az önkéntes munka megjelenése nagyon pozitív, itthon is sok könyvtár készül az ebben rejlő lehetőségek kiaknázására. Sajnos, azt a változatát is láthattuk a kisebb közművelődési könyvtárakban, ami a szakmai munka rovására megy, ugyanis minimális létszámmal, két főállású könyvtárossal működtetik az egyik fiókot, ahol a reggeltől estig nyitva tartó intézményben nyolc-tíz önkéntes munkatárssal próbálják biztosítani a nyitva tartást és fenntartani a szolgáltatásokat. Így egy könyvtáros munkaideje csak szervezéssel, beosztások készítésével és a hirtelen jelentkező hiátusok pótlásával telik, a másik pedig felkészítő programokkal, tréningekkel hozza „helyzetbe” az önkénteseket, hogy helyt tudjanak állni vállalt feladataik ellátásában. Természetesen sok pozitívuma is van ennek a fajta működtetésnek, hiszen számos tanítónő, napközis nevelő lát el önkéntes szolgálatot, akik tudnak bánni a gyermek olvasókkal és nagyon jó foglalkozásokat tartanak, segítenek a tanulásban, majd-hogynem napközipótló szolgálatot látnak el a könyvtárban.

Mivel vegyes háttérű önkénteseket válogatnak, a meghirdetett szolgáltatások, foglalkozások is széles skálán mozognak, már csak az a kérdés, hogy a lelkiismereten túl mi az, ami biztosítja, hogy a meghirdetett foglalkozások ne maradjanak el, hogy időben elkezdődjenek.

A Croydon Public Library 2013 őszétől újfajta szervezeti, szerkezeti formában működik tovább, kiszervezik a könyvtárat, és külső vállalkozás biztosítja az önkormányzat által megrendelt szolgáltatásokat. A munkatársak is, az olvasók is félelemmel vegyes kíváncsisággal

gal várják, hogy milyen tapasztalatokat, milyen eredményeket hoz ez az új konstrukció.

A Pimlico Könyvtár (5. kép) egy gazdagabb kerület fiókkönyvtára, amely egy felnőttképzési központ épületében nyert elhelyezést. A polcokon elhelyezett művek könyvesboltra emlékeztetnek, érdeklődési körök szerint csoportosítva a legfrissebb irodalmat. Régi, pár évnél régebbi művek alig találhatók a polcokon. Külön polcon tartják a selejtezett könyveket, amelyeket fillérekért meg lehet vásárolni. A kölcsönzés, hosszabbítás, késedelmi díj vagy előjegyzés fizetése mind önkiszolgáló módon történik, de mindig van a közelben asszisztens, aki segít, ha valaki elakad az önkiszolgáló berendezések kezelése során.

Könyvtárosokat és információs szakembereket tömörítő szakmai szervezet, a CILIP (Chartered Institute of Library and Information Professionals) elnöke és két munkatársa fogadta öttagú delegációnkat. Az elektronikus tartalmak térhódítása, a digitális könyvtár kialakulása és az ezzel járó változások hatása minden szakmai fórumon felmerül, itt is ezzel kezdtük a beszélgetést. *Phil Bradley*, a szervezet elnöke (6. kép), a közösségi média szerepéről és fontosságáról be-

szélt, ez a kutatási területe is. Megfogalmazása szerint a tartalmak olyan helyen keletkeznek, ahol a hagyományos keresési technikák nem érik el azokat. Számos tartalmat a felhasználók generálnak (Facebook, YouTube), azokat a felhőben tárolják és megosztják, így az archiválás helyett a megosztásra, honlap helyett a Facebook-oldalak használatára helyezte a hangsúlyt. A könyvtár feladata, hogy a közösségi médiában található információ érvényességének és értékelésének megítélésére felkészüljön, és feladata az is, hogy használóit is felkészítse erre. Az intézményeknek egyszerre kell jelen lenniük különféle közösségi médiában, események, programok meghirdetésével (mint a Facebook vagy a YouTube) és a felhasználókkal közös programok kialakításával.

A CILIP fontos szerepet játszik a könyvtárosképzés megújításában, a képességek és kompetenciák meghatározásában. Hangsúlyozták, hogy míg korábban a gyűjtemények alapján ítélték meg a könyvtárakat, ma egyre inkább a közösségek életében és céljaiban való aktív részvétel miatt tartják fontosnak ezeket az intézményeket.

Fontos feladatuk az információs írástudás kialakítása, kormányzati programtól az iskolai könyvtári kampányon át az Open University-kurzusokig számos formában támogatják a lakosság felkészülését a digitális korra. Miközben minden szinten készülnek az emberek az online információ használatára, hasznosítására, a könyvtárak veszítenek olvasóikból. CILIP-adatok szerint könyvtárhasználónak mondható a lakosság fele az Egyesült Királyságban, de csupán a lakosság egyharmada nevezhető aktív könyvtárhasználónak. Az olvasói szám csökkenésével párhuzamosan a könyvtárak támogatása is csökken.

A CILIP egyik erőssége a kapcsolattartásban rejlik, a helyi és központi döntéshozókkal, a lakossággal egyaránt folyamatos párbeszédet tartanak fenn, és az információs társadalmat érintő kérdésekben fórumokat szerveznek, jelentéseket, összefoglalókat készítenek.

Szakmai fórumként is jelentős szerepet töltenek be országon belül és nemzetközi szinten is. Külföldi szakmai szervezetek számára készen állnak tanulmányutak szervezésére, fórumok, konferenciák megtartására, illetve azokon való részvételre. ■

The logo for CILIP (Chartered Institute of Library and Information Professionals) features the word "cilip" in a lowercase, red, serif font. Below the text is a stylized red wave graphic.

Chartered Institute of
Library and Information
Professionals

Decemberi lapszámunk szerzői

Andó Anita
Nyárády András Általános Iskola,
Felsőnyárad

Cseh Gabriella
KSH Könyvtár, Budapest

Dobosné Brezovszky Anikó
Somogyi Károly Városi és Megyei
Könyvtár, Szeged

Dományi Zsuzsa
Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata

Erdősné Márta Mária
Szolnoki Műszaki Szakközép- és
Szakiskola Pálffy-Vízügyi Tagintézmény,
Szolnok

Goldschmidt Éva
Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata

Kámán Veronika
Árpád Gimnázium, Budapest

Koltay Klára
Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti
Könyvtár, Debrecen

Petrozsényi Eszter
Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata

Prokai Margit
II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi
Könyvtár, Miskolc

Szász Éva
Xántus János Gyakorló Középiskola,
Budapest

Takács Tímea
Gárdonyi Géza Városi Könyvtár,
Oroszlány

Téglási Ágnes
MTA Könyvtár és Információs Központ,
Budapest

Vukovich Gabriellának, a Központi Statisztikai Hivatal elnökének köszöntője nyitotta meg 2013. szeptember 10-én a *Másfél évszázad a statisztika szolgálatában* című könyvtártörténeti konferenciát a KSH Keleti Károly-termében. A statisztika 2013-as nemzetközi éve alkalmából megrendezett konferenciák közül ez volt az első a sorban.

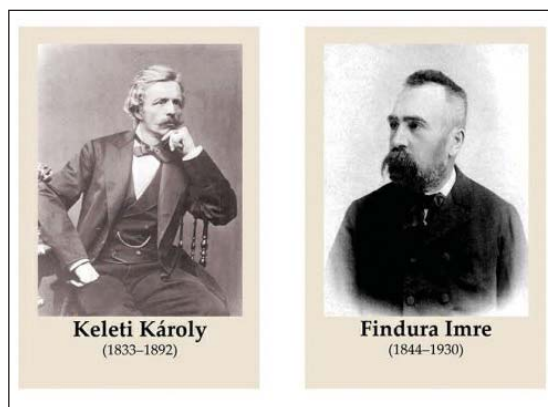
Az elnök hangsúlyozta a statisztika fontosságát, a benne rejlő lehetőségeket. A könyvtárat annak idején *Keleti Károly* álmodta meg, megérezve ennek fontosságát. Az intézmény százötven év alatt modernizálódott, informatikai fejlesztések zajlottak, de megmaradt a hagyományok és értékek őrzőjének.

A konferencia első előadója *Lencsés Ákos*, az Olvasószolgálati Osztály osztályvezetője volt, aki a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár első harminc esztendejéről tartott igényes és tartalmas előadást.

A nagyszámú érdeklődő megtudhatta, hogy már az 1848–49-es szabadságharc során létrehoztak egy statisztikai hivatalt,

melynek vezetője *Fényes Elek* volt, ám a forradalom leverése után ezt meg is szüntették. 1849 után nem lehetett szó különálló intézményről, 1860-tól a Magyar Tudományos Akadémia Statisztikai Bizottsága képviselte a statisztikát. 1861-ben adták ki a *Statisztikai Közlemények* első kötetét, amelyet igazán fontossá Keleti Károly tett.

A magyar statisztika hivatalos szervezete 1867-ben jött létre. Keleti Károly a hivatal éves költségvetéséből egy részt a könyvtár beszerzéseire különített el. Ebben az esztendőben nemcsak a Statisztikai Hivatalt alapították meg (amely kezdetekben mint a minisztérium statisztikai szakosztálya létezett), de a Statisztikai Tanácsot is.

Keleti Károly és munkatársai 1868-ban indították el Magyarországon az első statisztikai szaktanfolyamot, melynek egyik sikeres vizsgázója *Findura Imre* volt. Findura 1869-től tevékenykedett a hivatalban, majd 1871-től a könyvtárban dolgozott könyvtárosként. Ebben az év-

ben szövegezték meg az első könyvtári szabályzatot is, és az első könyvrajstrom is megjelent háromszázötven tétellel.

A könyvtár ekkor még nem volt nyilvános, használatára csak a hivatal munkatársai, illetve a Statisztikai Tanács tagjai voltak jogosultak.

Az 1871-es népszámlálás és a nemzetközi szőlészeti statisztika kidolgozása nagyon leterhelte a statisztikai szakosztályt, amely önálló intézménnyé vált. A könyvtárat közvetlenül az igazgatóság alá sorolták be.

A könyvtár már az első évben megindította nemzetközi cserekapcsolatait, például Béccsel, Drezdával, Brémával. 1870-re egész Európára kiterjedtek a könyvtár cserekapcsolatai, 1884-re már minden jelentős nemzeti statisztikai hivattal kapcsolatban állt. A későbbiek folyamán ezt kiterjesztették más intézményekre is, például minisztériumokra vagy kutatóintézetekre.

Findura Imre 1885-ben kötetformában is megjelentette a könyvtár első szakkatalógusát, amely tíz fő- és több alcsoportra osztva tartalmazta az állományt. A két legnagyobb szakcsoport természetesen a statisztika és a közgazdaságtan volt. Később a szakrendi beosztás jelentősen megváltozott, de a korábban hangsúlyos területek megmaradtak.

A hivatal vezetői többször is hangsúlyozták a könyvtár fontosságát. A politika és a sors szeszélye folytán azonban egy esetben különösen nagy szolgálatot tett a gyűjtemény a hivatalnak. Az intézmény székhelye számára kiszemelt telket Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter akkor adhatta „ajándékszamba menő kedvezményes áron”, ha a telekátadás kulturális céllal történik. Ebben az eset-

ben a kulturális célt a könyvtár jelentette, amely 1898. január 2-án nyitotta meg kapuit a széles nagyközönségnek.

Míg napjainkban jószerivel a KSH Könyvtár az egyetlen jelentős statisztikai szakkönyvtár a fővárosban, a XIX. század utolsó harmadában más volt a helyzet. Már 1870-ben létrehozták a székesfővárosi statisztikai hivatal könyvtárát: három nagyobb intézmény (az Egyetemi Könyvtár, az Akadémia könyvtára és a Széchényi Könyvtár) negyvenhatezer kőrőlapiját átnézve döntöttek a törzsanyag beszerzéséről. Ez képezte 1903-ban az akkor létrehozott városi könyvtár (a mai Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár) alapját.

A hivatal gyűjteménye ekkor körülbelül tízezer kötetet tartalmazott. Ezen kívül is működött statisztikai szakkönyvtár Budapesten: a Budapesti Egyetem (a mai ELTE) Nemzetgazdasági és Statisztikai Semináriuma 1890-ben könyvtárat alapított. A gyűjtemény 1905-ben kétezer kötetből állt.

Biztos azonban, hogy a Findura Imre által vezetett gyűjtemény állta a versenyt. A kezdeti kis könyvtárból harminc év alatt több mint hatvanötezer kötettel és kötelezpéldány-joggal rendelkező nyilvános könyvtárrá vált.

Ilyen izgalmas bevezetés után *Rózsa Dávid*, a Történeti Kutatási Osztály vezetője mutatta be a KSH Könyvtár nagyhírű és méltán elismert könyvtárosait: *Ferenczi Izsót, Bud Jánost, Podmaniczky Horácot, Pogány Frigyeszt, Edelényi Szabó Dénest, Gombás Gézát, Kovacsics Józsefet, Dányi Dezsőt, Csahók Istvánt*, végül pedig *Nemes Erzsébetet*.

Az előadó kiemelte a Gombás–Kovacsics–Dányi-időszakot, illetve nagy hangsúlyt fektetett a Csahók István, illetve Nemes Erzsébet vezetése alatt zajlott fejlesztésekre, köztük az informatikai fejlesztésekre, az akadálymentesítésre, a könyvtári terek felújítására.

Gombás Géza 1922-ben kezdte meg munkáját – előbb a hivatalban, majd 1924-től a könyvtárban. 1940-től haláláig, 1949-ig vezette a könyvtárat. 1941-ben és 1946-ban a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete választmányi tagjává választották. Legtöbb írását a *(Magyar) Statisztikai Szemlében* publikálta.

Gombás Géza könyvtári munkájában szorgalmas és lelkes tisztviselő volt: folyamatosan tájékoztatta feletteseit a felmerülő problémákról. Budapest ostroma a hivatalt és a könyvtárat sem kímélte: egy gyújtóbomba miatt elpusztult a folyóirattár és mintegy tízezer kötet, majd a német katonák okoztak gyújtogatásukkal károkat. Ilyen csapások ellenére a könyvtár 1945 júliusától már fogadta látogatóit.

Rózsa Dávid előadásában így fogalmazott Gombás Gézáról: „A KSH könyvtárában negyedszázadon át Gombás Géza képviselte az állandóságot, aki aktív éveit szinte teljes egészében az intézménynek szentelte. Jól képzett, ambi-

ciózus és nagy munkabírású hivatalnok volt, akiből békésebb körülmények között minden bizonnyal igen eredményes vezető válhatott volna. Igazgatói időszaka azonban egybeesett a szörnyű 1940-es évtizeddel: nagyszabású tervei közül jóformán semmit sem tudott megvalósítani a világháború, az azt követő könyvtári »padlássöprések«, majd a »fordulat éve« miatt.” Az 1949 és 1954 közötti időszakról szinte egyáltalán nem állnak rendelkezésre források. Kovacsics József 1954-es kinevezésével új korszak következett. Ez már csak azért is igaz, mert a könyvtár 1956. január 1-jén szervezetileg önálló intézménnyé vált.

Szakmailag jelentős lépés volt az ETO bevezetése és egy új, az eddigiektől eltérő raktározási rend kialakítása. Elkezdődött a nemzetközi szakirodalom analitikus feldolgozása, az állomány- és katalógusrevízió. Megszervezték a rendszeres tájékoztatást az új szerzeményekről, folyóiratcikkekről. A könyvtár bővítette a cserekapcsolatokat. Elindult a *Történeti statisztikai közlemények*. És ez csak néhány a Kovacsics névvel fémjelzett időszak változásaiból.

Kovacsics József utódja a könyvtár igazgatói székében Dányi Dezső volt, aki 1983-ig töltötte be ezt a pozíciót. Dányi vezetése alatt folytatódott az elődje vezetése alatt elkezdődött történeti statisztikai kutatómunka.

A következő évtizedekben egyfajta menedékhellyé vált a könyvtár olyan demográfusok, szociológusok, könyvtárosok, történészek számára, akik korábbi munkahelyeiken nemkívánatossá váltak. Ilyen szakember volt *Andorka Rudolf, Bibó István, Dávid Zoltán, Fügedi Erik* és *Perjés Géza* is.

Dányi az elsők között kezdeményezte a számítástechnika alkalmazásának bevezetését a könyvtári munkában. 1978-ban jelent meg a könyvtár átfogó számítógépes munkáinak szükségességét, illetve egy ilyen rendszer feltételeit tárgyaló tanulmány. Erről az időszakról beszéltek később úgy, mint a magyar könyvtári informatika hősikoráról.

Az első szakirodalmi tájékoztató adatbázis, a TEXTPAC szabadszöveges információtároló és visszakereső rendszer próbaüzeme 1976-ban, rendszeres futtatása a KSH központi számítógépén 1977-ben kezdődött.

A következő két évtizedes időszakot Csehó István neve fémjelzi a könyvtár történetében, melynek leginkább előremutató fejlesztései a könyvtárgépesítéshez kötődnek. A beérkező szakmai anyagok és információk optimális feltáráshoz, felhasználáshoz, a témafigyeléshez, a hatékony információszolgáltatás-

hoz az 1980-as évek végén szükségessé vált a TEXTPAC továbbfejlesztése. Integrált rendszert akkor nem találtak, így legjobb megoldásnak a hazai fejlesztésű TEXTAR bevezetése tűnt. Ahogy közeledtek a kétezres évek, a könyvtár vezetése megtette az előkészületeket egy új integrált rendszerre, az OLIB-ra való áttérésre. Ez végül Nemes Erzsébet vezetése alatt valósult meg a 2002–2003-as esztendőben.

A főigazgató irányítása alatt nyílt lehetőség a könyvtár nyilvános tereinek felújítására, akadálymentesítésre és egy új, szabadpolcos olvasóterem kialakítására. Ezek a fejlesztések tették lehetővé, hogy az intézmény tágabbra nyithassa kapuit a nagyközönség előtt is: 2010 őszétől a II. kerület, 2012. január 1-jétől pedig valamennyi állampolgár számára lehetőség nyílt a könyvtár állományának kölcsönzésére.

Rózsa Dávid így fogalmazott előadása végén:

„Megítélésem szerint a könyvtár nagy korszakait a változásra, alkalmazkodásra, megújulásra való képessége tette lehetővé. A XIX. század utolsó harmadában a néhány polcnyi, majd kamrányi statisztikai és nemzetgazdasági szakkönyvtár viszonylag gyorsan európai léptékkel mérve is számottevő gyűjteménnyé, az ország második legnagyobb hatósági könyvtárává nőtt. A zárt, intézményi feladatkört logikusan és szükségszerűen váltotta fel az országos hatáskör és a nyilvános jelleg. Az újabb nagy korszak a szervezeti önállósodással köszöntött be. A Kovacsics–Dányi-korszak maradandó öröksége a történeti statisztikai kutatások megindítása és a dokumentációs – mai szóval: kutatástámogató – tevékenységek

minden korábbinál intenzívebbé tétele. Az utóbbi évek legnagyobb hatású fejleménye pedig a könyvtár teljes nyitása előbb szűkebb környezete, majd az ország teljes lakossága felé. Az „agorásodás” közben azonban nem szabad megfeledkezni a szakkönyvtári feladatokról; a könyvtár „arcvesztése” csakis a tudományos és a kutatástámogató munka fejlesztésével kerülhető el.

A nagy múltú intézmények vizsgálatának fontos tanulsága az események rekonstrukciójának nehézsége, a szereplők alakjának sokszor reménytelen elmosódottsága. Minden egyes hiányzó évszám, minden egyes hiányzó adat arra figyelmeztet, hogy addig kell kérdezni, amíg van kitől. Nem szűnhetünk faggatni az előttünk járókat, és emlékeztetni őket az emlékezés kötelességére. Nincs szükség évszázadokra – néhány évtized, néhány év is elég ahhoz, hogy a feledés, a bizonytalanság és az elhallgatás rétegei örökre elfedjék előlünk az egykorvolt életet.”

Harmadikként *Faragó Tamás* (Budapesti Corvinus Egyetem) előadását hallgathattuk meg *A Történeti Statisztikai Kutatócsoport vázlatos története (1954–1985)* címmel.

Rövid elméleti bevezetés után az előadó bemutatta a kutatócsoport létrejöttét.

Az 1954-ben megalakult kutatócsoportban egyesek folytatni akarták a negyvenes években berekesztett kutatásokat, míg mások az ötvenes évek nyugati módszertanát akarták átvenni. Kutatási területeik voltak: a népességtörténet (népszámlálások, lélekösszeírások), társadalomtörténeti források, gazdaságtörténeti források (árstatisztikák, mezőgazdasági terményjegyzékek), a történeti

demográfia. A tagok kutatásaikat több módon és formában publikálták: a *Történeti Statisztika Forrásai* több kötetben jelent meg, előbb folyóirat, később évkönyv formájában. Ezt váltotta fel később a *Történeti Statisztikai Tanulmányok*, évi hat kötetben. Készültek önálló monografikus művek is, mint például a II. Józsefi népszámlálását bemutató, Dányi Dezső–Dávid Zoltán által készített mű. Ezen kívül helységnévtárakat (a kutatások 1972 és 1983 között zajlottak) is adtak ki 1987-től.

A kutatócsoport 1971-ig az igazgató irányítása alá tartozott, ami nagyobb lélegzetű projekteket tett lehetővé. Az önállósodás 1972-ben következett be. Ebben az évben jön létre az önálló Történeti Statisztikai Kutatócsoport Fügedi Erik vezetésével, majd különvált a levéltár is a könyvtártól.

A csoportban nem volt hierarchikus szerkezet. Rendszerezés volt a külső vendégek, a szervezett viták a létrejövő tanulmányokról, kötetekről. Jó kapcsolat alakult ki a KSH különböző főosztályai-val és több intézménnyel is.

Faragó Tamás 1972-ben lett a Történeti Statisztikai Kutatócsoport munkatársa.

Kovacsics József távozása után a könyvtár élére Dányi Dezső került, aki a hetvenes évek közepétől – Faragó elmondása szerint – kicsit elkülönült a csoporttól. Adminisztratív pozíciójának hátránya volt, hogy habár több téma iránt is érdeklődött, ezek nem tudtak kifutni.

Fügedi Erik vissza akart térni a középkor történetének kutatásához, Perjés Géza pedig a hadtörténeti kutatásaihoz.

Csahók István kinevezése a könyvtár élére azzal járt, hogy a Történeti Statisztika

तिकai Kutatócsoport munkája elhalt, kutatásai megrekedtek. 1983-ban a kutatócsoport kiürült, és nem sikerült tehetséges fiatalokat találni, akik folytathatták volna a munkát. 1985-ben végül Faragó Tamás is elhagyta a KSH Könyvtárat.

A konferencia utolsó előadója *Kovács Csaba*, a Történeti Kutatási Osztály kéziratárosa volt, aki a KSH Könyvtár kéziratárát, majd pedig *Thirring Lajos* munkásságát és életét mutatta be a kéziratár által őrzött *Thirring Lajos*-hagyaték alapján.

Az előadás szerint bár a KSH Könyvtár 1867-ben jött létre, a kéziratár működésének kezdete a XX. század közepére tehető. A szervezeti felépítést tekintve: a kéziratokkal foglalkozó könyvtárosok 2012-ig a Gyarapítási vagy a Feldolgozási Osztály kötelékében dolgoztak, 2012 óta pedig a Történeti Kutatási Osztály keretein belül zajlik a kéziratári munka.

Jelentős szerepet játszott a KSH Könyvtár kéziratárának működése során a KSH levéltára, mellyel a gyűjtőkörön kívüli kéziratok anyag átadása miatt, illetve a levéltári és kéziratári anyag elkülönítése miatt is többször iratcserét hajtott végre a kéziratár. A levéltár 1975-ben alakult, majd 2007-ben szűnt meg.

A kéziratár működése során szinte mindvégig igen fontos kérdés volt a kéziratok elhelyezése. Általánosságban kijelenthető, hogy az iratanyagot hosszú időn keresztül meglehetősen mostoha körülmények között tárolták. Állandó megoldást a kéziratár irodájának 2004-es kialakítása jelentett, a feldolgozott kéziratok tárolására napjainkban pedig azonraktár szolgál, amelyben a MÉD-anyag és az időben nem oly rég beérkezett könyvek tárolása is történik.

Az előadó érdekes adatokat is megosztott a hallgatósággal: 1958-ban 66, 1959-ben 649 kézirat-tétel volt; utóbbi szám 2130 példányt takar. 1976-ban a kéziratok száma csökkent az időközben megalakult KSH-levéltár számára átadottak miatt. Jelenleg a vonalkóddal ellátott példányokat figyelembe véve 2563, a címet figyelembe véve pedig 2214 a feldolgozott kéziratok száma.

A kéziratár gyűjteménye nagy változatosságot mutat, egyaránt tartalmaz személyes, tudományos és hivatali tevékenységet tükröző anyagot, sőt nemcsak iratok, hanem tárgyak is találhatóak egy-egy hagyatékhagyó anyagában.

Sok statisztikusi hagyaték kisebb-nagyobb részének feldolgozása történt már meg: *Thirring Gusztáv*, *Gombás Géza*, *Dolányi Kovács Alajos*, *Thirring Lajos*, *Körösy József*, *Buday László*, *Dobrovits Sándor*, *Schneller Károly*, *Tekse Kálmán*, *Barsy Gyula*, *Horváth Róbert Aurél* és *Csahók István* hagyatéka. A feldolgozatlan kéziratok anyagot pedig szinte teljes egészében hagyatékok alkotják. A hagyatékhagyók a következők: *Elekes Dezső*, a *Thirring* család (ez a család történetéről és egyes ismertebb tagjáról tartalmaz iratanyagot) *Thirring Lajos*, *Thirring Gusztáv*, *Thirring Lajosné* (szül. *Zawadowski Mária*), *Körösy József*, *Theiss Ede*, *Nyilas András*, *Horváth Róbert*, *Dolányi Kovács Alajos*.

A kéziratár történetének és működésének áttekintése és anyagának rövid bemutatása után tért rá *Kovács Csaba* előadásának második felére, *Thirring Lajos* munkásságára és életére.

A *Thirring Lajos* nevéhez köthető anyag a legnagyobb hagyatékot képezi a kéziratárban. A még feldolgozatlan, de

áttekintő jegyzékkel már rendelkező anyag kapcsán összesen 16,58 iratfolyóméterről beszélhetünk.

Az iratok évköre 1880 és 1983 között van; 1880-as iratanyag Thirring Gusztáv miatt bukkan fel. Hogy a hagyatékban lévő kéziratok közül hánynak a szerzője személyesen Thirring Lajos, azt egyelőre pontosan nem lehet tudni, több százzal lehet szó. A feldolgozott kéziratokat tekintve azonban megállapítható, hogy 23 kézirat szerzője Thirring Lajos. E két anyag együttes alapadatainak birtokában annyi mindenképp eldönthető, hogy a még feldolgozatlan anyag az, ami igazán tükrözi Thirring Lajos munkásságát és életútját.

A személyes vetületű anyagban az egyik leginkább érdekes irat egy húszoldalas önéletírás, mely 1983. január 20-ára van datálva, tehát mindössze néhány hónappal halála előtt vetette papírra Thirring Lajos.

A *Visszaemlékezések a statisztikai-demográfiai pályafutásomra* című munka azért igen figyelemreméltó, mert bár Kovacsics József felhasználta a Thirring Lajos műveiből készült válogatott bibliográfiához írt pályarajzhoz, teljes egészében nem került publikálásra. Az íráshoz további magánéleti elemekkel tűzdelt kéziratári anyag társítható. Thirring Lajos szenvedélyes íráskedvének köszönhetően például az 1916 és 1983 közötti évekből 23, az élete mindennapjaira reflektáló napló található a hagyatékában, melyekben olykor túlmegy az egyéni történéseken, s akár a politikai fejleményekre is, például 1956-ra is reagál. A mindennapok kapcsán papírra vetett naplóbejegyzések mellett fellelhető többek között a Thirring-hagyatékban bev-

teli és kiadási napló, határidőnapló, 1935 és 1975 között vezetett színház- és hangverseny-látogatási napló, vagy az 1939-ben kiváltott születési és házassági anyakönyvi kivonat is.

A tudományos és hivatali munka során keletkezett iratanyag a személyes jellegűnél jóval terjedelmesebb. Abban megtalálható a Thirring Lajos jegyezte, 1921 és 1983 között napvilágot látott publikációk zömének ilyen-olyan fázisban lévő kézírata. Akad, amelyik még csak jegyzet vagy már ugyan kézirat, de erősen javított formában van meg, ugyanakkor létezik olyan is, amelyik már nyomdakész állapotban vagy különnyomatként található a hagyatékban. A különböző írások mellett sok azokhoz társuló vázlat, feljegyzés, jegyzet, statisztikai tábla is fellelhető, adatösszeírások felvételi nyomtatványaival együtt.

A saját írások mellett nagy számban található szerkesztési, lektori munka is, hiszen sok éven át szerkesztette a *Journal de la Société Hongroise* című, a Magyar Statisztikai Társaság által kiadott francia nyelvű folyóiratot, a második világháború utáni években a *Statisztikai Szemlét*, de számtalan, nem folyóirathoz, hanem munkakörhöz kapcsolódó, illetve szakmai tudásából, a demográfia területén meglévő szaktekintélyéből eredő szerkesztési feladatot is ellátott.

A magánlevelezés mellett igen kiterjedt a hivatalos, a statisztikai munkásságból fakadó levelezés és az azokhoz kapcsolódó kiadványok, előadások, jegyzetek, bibliográfiák, tagsággal kapcsolatos iratanyag terjedelme is.

Mivel Thirring Lajos oktatói tevékenységet is folytatott, hagyatékában megtalálható a műegyetemi és az ELTE-s

évekből származó anyag is, többek között előadásszövegek, hallgatói értékelések. S persze részét képezi a hagyatéknak a hivatali, a KSH-ban végzett majd negyvenéves munka révén keletkezett iratanyag is, mely téma szerint nézve a személyzeti ügyektől a bútorigénylésig terjed. Thirring Lajos a hivatali ranglétrát segédfogalmazóként kezdte el járni, majd főosztályvezető-helyettesként nyugdíjazták.

Az előadó így összegzett előadása végén:

„Bár a magyar statisztikatörténet, demográfia egyik emblematikus figurájának, Thirring Lajosnak a halála óta immár több mint harminc év telt el, az utókorra maradt hagyatéknak feldolgozásával még mindig adós a szakma. Az anyag nagyságát tekintve e folyamat hosszú idő eltelte után lesz majd csak lezártnak

mondható, azonban a hagyatéék módszeres átnézése már kezdetét vette. Ennél fogva az idő előrehaladtával egyre több és több minden válik hozzáférhetővé az érdeklődők számára ebből a szakmai/hivatali és személyes jelleggel egyaránt bíró anyagból.”

A konferencia lezárásaként Vukovich Gabriella, a KSH elnöke és *Fülöp Ágnes*, a KSH Könyvtár főigazgatója felavatta a könyvtár folyosóján kialakított, az intézmény nagy alakjait bemutató arcképcsarnokot.

2013. szeptember 10. előtt sokan úgy gondoltak a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárára, mint ahol száraz statisztikai anyagokat őriznek poros polcokon. Ez a konferencia azonban bemutatta az intézmény színes múltját, nagy alakjait, izgalmas történetét. Köszönet érte a szervezőknek és az előadóknak. ■

Benkő Imre

A Balázs Béla-díjas fotóművész, érdemes művész, a World Press Photo aranyfokozatának nyertese 2013-ban töltötte be hetvenedik életévét.

Alkotói munkássága során a való világ vizuális értelmezése, az embernek és környezetének sajátos, dokumentatív ábrázolása érdekelte.

Több mint harminc országban készített képriportokat; érdeklődése az emberekre, a társadalmi és szociális struktúrákra irányult.

Legmarkánsabban kidolgozott témáiból eddig hat fotóesszéket jelentetett meg.

A gazdag életmű egy-egy emlékezetes fejezetére hívták/hívják fel a figyelmet az esztendő folyamán megrendezett kiállítások.

Az OSZK-ban 2014. január 12-éig látogatható tárlat az alkotó egyik legkülönlegesebb fotóesszéjét állítja középpontba: Ózd utóbbi negyedszázadának történetét jelenítik meg a felvételek a

fotóriporter olvasatában. Az első kilenc év felvételeiből jelent meg 1996-ban az *Acélváros* című fotóesszéket.

A téma azonban kimeríthetetlen, az élet nem állt meg – ma már csaknem négyszáz felvételt számlál a sorozat. A legújabbak 2012-ben készültek.

Országos Széchényi Könyvtár
Benkő Imre fotóművész ACÉL-MŰ.
Ózd, 1987–2012

Az Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár hatvanéves évfordulója alkalmából rendezett szakmai nap minden résztvevő számára sok örömet, kedves pillanatot és érdekes előadásokat adott. A konferenciát 2013. október 16-án rendezték meg *60 éves az Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár* címmel, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Arany János utcai épületének nyolcadik emeleti nagytermében.

A bevezető előadást *Jávor András*, a Magyar Tisztviselői Kar elnöke tartotta, *Barangolás az orvosi tudás dzsungelében* címmel. Olyan orvosokat képezünk-e ma a jövő számára, akik munkájukban természetes módon fogják használni az infokommunikációs technológia folyamatosan megújuló eszköztárát? Ismert-e előttünk az információs társadalom orvosának képe? – tette fel a kérdést az előadó. A szakemberek alapvető kompetenciái ehhez többek között az alapvető jártasság az informatikai megoldásokban, a biztonságos gyakorlat az irodai szoftverek és a kommunikációs eszközök használatában. Legyenek érdekeltek a betegellátási csapatmunka optimalizálá-

sában az informatikai megoldások segítségével, és legyenek tudatában az informatika hatásainak és megoldásainak a betegellátás színvonalának növelése érdekében. Ismerni kell az információforrásokat, és tudni kell, hogyan kell ezeket betenni a betegellátásba.

Fineberg kutatásai szerint huszonnyolc évből egy-két év alatt kettő került át a gyakorlatba, mivel kevesen vannak azok, akik a felfedezéseket, új információkat azonnal vagy rövid időn belül alkalmazzák a gyógyító munkában. Sok orvos nem képezi magát, nem újítja meg tudását a friss ismeretekkel. Az orvosoknak tudatosítaniuk kell a felelősségüket nemcsak a beteggel, de önmagukkal és a társadalommal szemben is. Hiszen az, hogy nem teszik magukévá az új ismereteket, azt is jelentheti, hogy a nem elég hatékony gyógyítás sokkal több pénzébe kerül a társadalomnak, mint egy új, drágább, de hosszabb távon több szempontból megtérülő gyógyítási módszer. Ahogy Jávor András fogalmazott: annak kell igaznak lennie, ami a beteg számára több hasznot hoz, mint amennyi kárt okoz.

Az orvosi információknak rengeteg forrásuk van, tehát egy orvosnak nemcsak azzal kell tisztában lennie, hogy ezeket szükséges olvasnia, de azt is tudnia kell, mit, mikor és hogyan olvasson. Akkor lesz hatékony az infokommunikációs eszközök használata, ha megfelelőek a keresési stratégiáink és az orvosi információ tárolásának alapszabályait megfelelően ismerjük.

Ezután hangzottak el a szakmai nap köszöntői. Mindannyian egyetértettek abban, hogy amíg ez a hatvan esztendő egy ember életében már az összegzés, a visszaemlékezés időszakát hozza el, egy könyvtár számára belépés az érettség korába, a komoly, nagy tervek kibontakozásának, megvalósításának időszakába.

Elsőként *Jehoda Imolának*, a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar könyvtára vezetőjének előadását hallgathattuk meg (*Fordulópontok: a hazai orvos- és egészségügyi könyvtárak fejlődése*), melyben az első orvosi könyvtárak ezer évvel ezelőtti nyomaitól máig követhettük nyomon a az orvosi-egészségügyi könyvtárak fejlődését.

A jelen a számítógépes információszolgáltatás: hazai katalógusok, adatbázisok, az EISZ-adatbázisok (konzorciumok keretében vagy önállóan előfizetéssel történő) használata, az e-books, az e-journals és a könyvtárközi kölcsönzés.

A jövővel kapcsolatban pedig több kérdés is megfogalmazódott, többek között: Milyen legyen a könyvtáros? Új képességek? Milyen szolgáltatások várhatóak? Milyen könyvtártípusokról beszélhetünk?

Áncsán Gizella beszélt az MTMT (Magyar Tudományos Művek Tára) bevezetéséről a Semmelweis Egyetemen, és megosztotta tapasztalatait.

A Magyar Tudományos Művek Tára fejlesztésével a cél egy különleges adatbázis létrehozása: országos, nyilvános, nemzeti adatbázis, amely lefedi az összes szakterületet, tartalmazza a citációkat, s a használók maguk építik. Az alapító gondolat 2008-ban fogalmazódott meg, és öt intézmény összefogásával (a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Felsőok-

tatási Akkreditációs Bizottság, a Magyar Rektori Konferencia, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogram és az Országos Doktori Tanács) 2009. július 1-jén kezdte meg működését.

A Semmelweis Egyetemen már az 1850-es években volt igény a tudományos produktumok gyűjtésére: 1842 és 1966 között több mint 94 ezer különnyomat került be a könyvtár gyűjteményébe. A 2006-ban létrehozott SEPUB-adatbázissal a cél egy nagy egyetemi repozitórium kialakítása volt.

A Semmelweis Egyetem 2011-ben csatlakozott az Magyar Tudományos Művek Tárához. Ekkor kinevezték az egyetemi felelősöket, és döntés született, hogy a központi könyvtár koordinálja, felügyeli és menedzseli az MTMT feladatait az egyetemen belül. A felső vezetés elkötelezte magát a rendszer bevezetése és elterjesztése mellett, támogatta rektori körlevelekkel is.

Az előadó elmondása szerint az MTMT töltése a Semmelweis Egyetemen többféleképpen történik:

- a szerző maga kezeli az anyagot,
- a tanszéki adminisztrátor és a szerző közösen dolgozik,
- kizárólag a tanszéki adminisztrátor végzi a munkát az adatbázisban, illetve
- a publikációs listák begyűjtése után a kari adminisztrátor tölti fel azokat az MTMT-be.

Az MTMT bevezetésekor több oktatást is tartottak. Egyrészt a szerzőknek és az adminisztrátoroknak rendeztek nagy-, illetve kiscsoportos képzéseket, valamint (kivételes helyzetekben) egyéni oktatást, másrészt a PhD-hallgatóknak kredites kurzusok keretén belül szerveztek képzést.

Hogy mik a Magyar Tudományos Művek Tárának előnyei a Semmelweis Egyetem számára Áncsán Gizella szerint? Nyilvános, egységes követelményrendszer alapján dolgozik az összes magyar kutatóra vonatkozó, egységes a statisztikai háttere, azonos tudományterületen egységes statisztikai táblázatokat ad a tudományos produktumokról, az egyetem felső vezetésének rendszeres, több szempontú tájékoztatást ad statisztikák formájában, és az egyetemi fokozatszerzések szempontjából is hasznos.

Koltay Tibor Emberek és technológiák a könyvtárban címmel tartotta meg előadását az összegyűlteknek, melynek elején a könyvtárosi feladatok és a referenszkérdések változásairól beszélt. Információs műveltségről akkor beszélhetünk (ALA, 1989), amikor valaki felismeri, mikor van szüksége információra; megtanulta, hogyan kell tanulni; ismeri, miként szerveződik az információ, hogyan található meg és hogyan használható fel a tanulásban.

Ehhez szükség van az információszükséglet felismerésének képességére; arra, hogy az érintett tudja azonosítani az adott probléma megoldásához szükséges információt; legyen képes a szükséges információ megtalálására, az információ szervezésére és az információ hatékony felhasználására a probléma megoldása érdekében, illetve elengedhetetlenül fontos képesség az információforrások kritikus kezelése is. Ezután az előadó áttért a digitális és az akadémiai írástudásra, majd bemutatta a kutatók és a közösségi média kapcsolatait.

A közösségi média már kezd nyomot hagyni a tudományos kommunikációban, bár hatása még nem hosszantartó és nem

rendszeres, illetve szerepe inkább az informális kommunikációban van. A közösségi média segíti a kutatók közötti kapcsolattartást, bár az interaktivitás szintjei és a személyes adatok megosztásának mértéke alacsony, mivel a közösségi médiát nem tekintik teljes értékűnek.

Az előadás zárásaként a nyílt hozzáférés térnyerése került szóba: manapság a növekvő folyóiratárak és az új technológiák adta lehetőségek okán egyre nagyobb szerep jut a nyílt hozzáférésnek, melynek használatában és terjesztésében a könyvtárosoknak is szerepük van: szükséges a saját intézményben nyílt hozzáférésű felület létrehozása, repozitóriumok építése és a szakemberek meggyőzése ennek pozitív oldalairól.

A hatvanadik évét ünneplő Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár történetéről *Palotai Mária* mesélt. Előadásából kiemelve néhány évszám:

1948-ban Láng Imre létrehozott az Orvosegészségügyi Szakszervezetben belül egy dokumentációs csoportot. Rá egy évre megalakult az Országos Dokumentációs Központ és öt szakmai szervezet a 4118. számú kormányrendelet alapján. Főhatóságuk előbb a Magyar Tudományos Tanács, majd a Magyar Tudományos Akadémia lett. 1957-től tartoznak az egészségügyi ágazat fennhatósága alá.

A könyvtár 1953-ban költözött a Szentkirályi utcába, ahol megnyílhatott a tizenhat személyes olvasóterem is.

1956 az orvostudományi könyvtári hálózat létrejöttének éve. 1957-ben elindult a Magyar Orvosi Bibliográfia, egy évvel később a könyvtár megkapta az Országos Széchényi Könyvtártól a kötelesek példányok orvosi anyagára vonatkozó válogatási jogot.

Egy 1960-as kormányhatározat kimondta az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ létrehozását.

Mindeközben folyt a hálózatszervezés, a felmérés. Képzéseket indítottak, egységes módszertant dolgoztak ki, és kialakultak az alközpontok. Megalakult az Országos Orvostudományi Könyvtári Tanács is. Az első évtizedekben gazdag volt a kiadványtermés.

A hálózati munka 1961-ben indult el. A könyvtár állománya 1968-ra elérte a 14 ezer egységet. Ebben az évben lett országos jellegű szakkönyvtár.

1980-ban új nevet kapott az intézmény: Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár. 1987-ben csatolták hozzájuk az ESZTIK könyvtárát.

A kilencvenes években fellendültek az informatikai fejlesztések, 1996-ban vezették be az OLIB integrált könyvtári rendszert.

1992-ben megszüntették a hálózati munkát egy újabb kormányrendelettel. A könyvtár neve ismét változott: 1997-től Országos Egészségügyi Információs Intézet és Könyvtár lett az elnevezés, és ugyanabban az évben, a röviden csak kulturális törvénynek nevezett törvény-

ben országos szakkönyvtárként szerepelt az intézmény.

2006-ban a Szentkirályi utcából az Arany János utcai minisztérium épületébe költöztek, ahol jelenleg is működnek, 2010-ben pedig egy újabb informatikai fejlesztésben lecserélték az OLIB-rendszert a SZIKLA-ra.

A kétezres években megint több névváltozáson mentek keresztül, míg aztán megkapták jelenlegi nevüket 2013-ban: Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár.

Habár egy 1992-es kormányrendelet megszüntette a hálózati munkát, az orvosi területen dolgozó könyvtárosok ebben nem törődtek bele, és 2012-ben úgy gondolta az Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár, feléleszti ezt az összefogását a kórházi könyvtáraknak. *Vízvári Dóra* ismertette velünk ennek az összefogásnak a fejlődését, részleteit. 2012 májusában indult el a munka, zajlottak a megbeszélések a SZIKLA-rendszer fejlesztőivel. Idén februárban kötötték meg a kórházigazgatókkal az első megállapodásokat.

A SZIKLA integrált könyvtári rendszert elsőként a Heim Pál Kórház könyvtárában telepítették 2013. március 7-én, és ma már negyven kórházi könyvtárban működik.

A kórházi könyvtárak az együttműködés szorosabbá válását, a nyilvános szakirodalom megismerhetőségét, a fejlődést remélik ettől a komoly hálózati összefogástól.

Köszönöm az ünnepelteknek a remek szervezést, a színvonalas előadásokat, a sok kedvességet, és kívánom, hogy a következő hatvan év is hozzon legalább annyi sikert, mint az elmúlt hat évtized! ■

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgűlés alelnöke, a Megyei Értéktár Bizottság elnöke, *Riz Gábor* nyitotta meg azt a szakmai tanácskozást, amelyet a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral együtt, 2013. november 21-én, a megyeháza dísztermében rendeztünk meg. A megyei értéktárak munkájáról, a nemzeti értékek és a hungarikumok gyűjtéséről szóló konferencián a szomszédos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye vendégként vett részt.

Horváth Zsolt országgyűlési képviselő, a Hungarikum Bizottság Értéktár koordinációs megbízottja, a veszprémi értékgyűjtés mintaadó programjairól számolt be.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Értéktár Bizottság elnöke, *Lakatosné Sira Magdolna*, és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Értéktár Bizottság elnöke, *Riz Gábor*, a saját, helyi tapasztalatait, eddigi eredményeit ismertette.

A Nemzeti Művelődési Intézet (NMI) képviselőjében *Polyák Albert*, valamint

az NMI Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Irodájának munkatársai működtek közre.

A társszervező részéről a megyei és városi könyvtárat az igazgató képviselte előadásával, amely a könyvtárak értékmentést támogató szolgálatáról szólt.

A konferencián a két megyéből több mint hatvan fő vett részt, a könyvtári és művelődési szakembereken kívül polgármesterek, az értékgyűjtésben közreműködő szervezetek képviselői, határon túli érdeklődők is megjelentek.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár a megyei feladatai között fontosnak tartja, hogy támogassa a megye és a város területén a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtéséhez kapcsolódó munkát. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében jelenleg is 297 településen áll kapcsolatban az önkormányzatokkal, a helyi munkatársakkal és látja el szerződés keretében, állami támogatással a könyvtári szolgáltatásokat.

A településeken hagyományosan a könyvtárak gyűjtik a helyismereti, helytörténeti anyagokat, hiszen ez a feladatuk részét képezi. A rendszerváltozás után sok település tartotta fontosnak, hogy a múlttal szembenézve újra hitelesítse a történeti ismereteket, elkészítse saját települése monográfiáját vagy a friss ismereteket közvetítve saját időszaki kiadványt, újságot jelentessen meg. Ezek gyűjtő- és őrzőhelye a könyvtár. A megyét és a megyei jogú várost is szolgáló könyvtár helyismereti részlege az értékek gyűjtésében, dokumentálásában, hiteles

információk és bibliográfiai adatok szolgáltatásával, szakmai tapasztalatai alapján támogatja az értékgyűjtő munkát.

A 2012. évi XXX. törvény és a 114/2013-as kormányrendelet alapján a nemzeti értékek gyűjtésére szolgáló adatlapokon elvárásként szerepel a dokumentálás, a hiteles információk, bibliográfiai adatok föltüntetése minden egyes értékjelölés esetén.

Ezt a munkát és a gyűjtés népszerűsítését szeretné támogatni a megyei és városi könyvtár, nem csak azért, mert ez az alapfeladataihoz szorosan kapcsolódik, hanem azért is, mert ebben hagyományosan jelentős szakmai tapasztalattal rendelkezik.

A rendezvényhez a könyvtár munkatársai olyan rövid prospektust állítottak össze, amely az értékgyűjtést segítve rö-

vid útmutatást nyújt ahhoz, hogyan gyűjtsük össze a területünkön lévő megyei, nemzeti értékeinket.

A szakmai tanácskozáson részt vett és a megszervezéséhez hozzájárult a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Hungarikum Munkacsoportjának elnöke, *Zselinszky Lászlóné*, valamint az országos kulturális ágazati szakbizottság tagja, *Halász Magdolna*. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kollégák közül *Kührner Éva* és *László Gézáné* is megtisztelte jelenlétével a rendezvényt.

A tanácskozás megszervezésében, lebonyolításában közreműködtek a megyei és városi könyvtár részéről a helyismereti gyűjtemény munkatársai, az MKE Borsod Megyei Szervezete részéről *Gulyás Lászlóné* elnök, a prospektus összeállításában *Bede Katalin* segített. ■

Olvas-e a Dél-Alföld?

Avagy egy olvasásnépszerűsítő programsorozat
– az Olvasó Dél-Alföld – tapasztalatai

❖ Dobosné Brezovszky Anikó

A Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár 2013-ban egy olvasásnépszerűsítő programsorozatot indított *Olvasó Dél-Alföld – Olvasás (megye)határok nélkül* címmel. Az olvasáskultúra-fejlesztő kampány megvalósítását a TÁMOP-3.2.4.B-11/1 jelű pályázat tette lehetővé: a Társadalmi Megújulás Operatív Program „Tudásdepó-Expressz” – Országos könyvtári szolgáltatások bővítése, fejlesztése az oktatás és képzés támogatásának érdekében. Együttműködő partnereink a Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár és a Békés Megyei Könyvtár voltak.

A projekt két fő részből állt. Egyrészt irodalmi programsorozatokat szerveztünk előre kialakított csoportoknak, amelyekben népszerű olvasmányokkal és az ezekhez kapcsolódó előadásokkal hoztuk közelebb az irodalmat a résztvevőkhöz. Másrészt regionális olvasási vetélkedőt szerveztünk, melynek címe: *A Dél-Alföld legtöbbet olvasó települése*.

A játék menete

A vetélkedőben a Dél-alföldi Régió településeinek lakói vehettek részt. A részvétel feltétele legalább egy, a játékhoz tartozó feladatlap beküldése a következő adatok feltüntetésével: név, lakcím, a támogatott település megnevezése és – ha van – az olvasójegy száma. Nem volt feltétel a könyvtári tagság, de pluszpontot ért, ha a játék időtartama alatt növekedett a beiratkozott olvasók száma.

A régió minden egyes települési könyvtára kapott egy kétszáz könyvet tartalmazó könyvlistát, ahonnan olvasnivalót válogathattak a játék résztvevői. Ez a könyvlista a vetélkedő honlapján (olvasodelfold.sk-szeged.hu) is elérhető volt.

Minden könyvhöz tartozott egy három kérdésből álló ellenőrző teszt, melynek kitöltésével igazolták a kiválasztott könyvek elolvasását. A játékban csak a helyesen kitöltött tesztek vettek részt. A beküldést mind papíron, mind online módon lehetővé tettük. A listát úgy állítottuk össze, hogy mindenki találjon benne az érdeklődésének megfelelő olvasmányt: szerepeltek benne klasszikus és kortárs szépirodalmi, romantikus, szórakoztató, történelmi és kalandregények, krimi, sci-fi, fantasy és természetesen gyermekeknek szánt művek is.

2013. február 1-jén indítottuk tehát útjára olvasásnépszerűsítő vetélkedőn-

ket, amelyben a „feladat” az olvasás volt – méghozzá minél több könyv elolvasása. Könyvtárosként és olvasó emberként tudjuk, hogy milyen fontos az olvasás, de azt is tudjuk, hogy milyen sok egyéb feladat, munka vár ránk a mindennapokban, ami elveszi az időnket – talán éppen az olvasástól. Mégis bízunk benne, hogy sokan csatlakoznak a versenyhez a régióból, mert a résztvevők az olvasás élményén kívül most még valami pluszt is kaptak: új könyvekkel gyarapíthatták kedvenc könyvtárukat és ezzel önmagukat is.

Hogy milyen eredményekkel zárult a verseny? Mennyien csatlakoztak a játékhoz? Lássuk az eredményeket!

Az Olvasó Dél-Alföld olvasási vetélkedőjére a három megye – Bács-Kiskun, Békés és Csongrád – 254 települése közül 155-ről érkezett megfajta.

Ez a három megye összes településének 61%-a.

Települési arányszámok megyék szerint

Bács-Kiskun megye

119 településből 81 (68%)

Békés megye

74 településből 35 (47%)

Csongrád megye

60 településből 39 (64%)

Beküldött megfajta

Összes beküldött megfajta

(online+papír): 59 506

Ebből helyes: 50 501

Nyertesek

Bács-Kiskun megye

1. Tiszaalpár, 13 578 megfajta

– A Dél-Alföld legtöbbet olvasó települése

2. Nyárlőrinc, 3643 megfajta

3. Imrehegy, 592 megfajta

Békés megye

1. Újkígyós, 801 megfajta – Békés

megye legtöbbet olvasó települése

2. Békés, 2654 megfajta

3. Battonya, 528 megfajta

Csongrád megye

1. Üllés, 1961 megfajta – Csongrád megye legtöbbet olvasó települése

2. Bordány, 1180 megfajta

3. Felgyő, 430 megfajta

A vetélkedőhöz kapcsolódó települések és a beküldött megfajta számát nézve mindenképpen úgy érezzük, hogy sikeres volt a programunk. A sikerhez a mi munkánkon kívül még nagyon sokan hozzájárultak, elsősorban könyvtáros kollégáink, akik helyben, a saját településükön reklámozták a játékot, folyamatosan lelkesítették a település lakóit személyesen, a helyi médiában, könyvtári honlapon, Facebook-oldalon. Köszönet illeti szponzorainkat is, akik segítségével értékes különdíjakat ajánlhattunk fel (pl. a legtöbbet olvasóknak, a legötletesebb szervezőknek, a legkisebb településnek a Délmagyarország és a Békés Megyei Hírlap szerkesztősége, a Líra könyvhálózat, a LAZI Könyvkiadó jóvoltából adhattunk át jutalmakat). ■

Zsúfolásig megtelt az oroszlányi Gárdonyi Géza Városi Könyvtár olvasóterme azon az előadáson, melyen a könyvtár dolgozói emlékeztek meg névadójukról. A helyi bibliotéka így kívánt csatlakozni a Gárdonyi-emlékév országos rendezvénysorozatához.

Elsőként *Takács Tímea*, az intézmény igazgatója mutatta be az író életrajzát, munkásságát *Nagy Roland* történelem–könyvtár szakos egyetemi hallgató közreműködésével. Ezt követően *Béke Ildikó* mesélt korai kisprózái közül a népszerű *Pöhölyék*-ciklusról. Kései kisprózáját, *Az én falum* című művét *Szűcs Imréné* elemezte. Meséket is írt Gárdonyi Géza. Ezeket *Koller-Molnár Tímea* gyermekkönyvtáros mutatta be. Költészetéről, lírikus hangvételű verseléséről *Szűcsné Laticz Julianna* tartott ismertetőt. A nagy regényíró titkosírásába *Bata Gabriella* kalauzolta el a hallgatóságot. Regényei közül a két legismertebbről kaphattunk képet. Elsőként az *Ida regényét* elevenítette fel *Kozmáné Gombkötő Hajnalka*, majd a halhatatlan *Egri csilla-*

gok című művét *Szlezákné Molnár Katalin* gyermekkönyvtáros mutatta be a regényből készült film kép- és hanganyagán keresztül.

A könyvtár hagyományosan, minden évben Gárdonyi Géza-émlékplakettet és oklevelet adományoz annak a személynek vagy szervezetnek, aki vagy amely az esztendő folyamán kiemelkedően támogatta az intézményt. Ebben az évben a kollektíva a Rákóczi Szövetség országos szervezetének köszönte meg ily módon a folyamatos támogatását. Takács Tímea igazgatónő elmondta, hogy könyvtárunk sikeresen pályázott a Kölcsey Alapítvány által kiírt *Testvérkönyvtár* című pályázaton, melynek eredményeképpen az idei évben százezer forint értékű új könyvekkel tudják gazdagítani a kárpátaljai, ungvári magyar nyelvű oktatási intézményeket.

A rendkívül tartalmas emlékest meghatározó zárásaként *Géber Ferencné* – az Oroszlányi Rákóczi Szövetség tagja – huszonegy darabból álló Gárdonyi-regénysorozatot adományozott a könyvtár olvasóinak. ■

Ősz a Farkas-tónál, Árnyas út, Komp a Dunán, Mesevilág – csak néhány cím Nagy Edit különböző technikával készült alkotásai közül, amelyeket az Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK) átriumában megcsodálhattunk. A tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtár munkatársa nem első ízben mutatkozott be közönség és kollégák előtt, de talán most először kerültek művei olyan közegbe és térbe, amelybe tökéletesen illeszkednek. A légies, felfelé törő, nyitott átriumban ízletesen és szellősen elhelyezett pasztell csendéletek, meseszerű tollrajzok és fantáziaképek, az akvarell tájképek sajátos és bensőséges hangulatot teremtettek az elmélyülésre: egy csöpp szigetét a Szépségnek, lélekig hatoló érintettséget.

A szeptember 26-án nyílt kiállítás szervesen illeszkedett a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) *Alkotó könyvtáros* címen indított rendezvénysorozatába. A gödöllői vándorgyűlés (2005) adott először lehetőséget arra, hogy a művészi vénával megáldott könyvtárosok erről az oldalukról is bemutatkozhatnak. Az egyszeri alkalomnak gondolt pályázat és kiállítás azonban folytatást kívánt. 2006-tól az MKE és az OIK közös szervezésében indult útjára az *Alkotó könyvtáros* sorozat. Művészeti ágtól függetlenül (festészet, illusztráció, fotó, zene stb.) és bármilyen formában (kiállítás, tárlat, koncert, irodalmi rendezvény) rendszeres bemutatkozási lehetőséget kínál azzal a nem titkolt céllal, hogy a könyvtárosi életpályát vonzóbbá tegye, valamint erősítse annak társadalmi elismertségét.

A megnyitón Mender Tiborné főigazgató köszöntője után Fehér Miklós, az MKE főtárosa elmondta, hogy immár nyolcadik alkalommal került sor egy tehetséges kolléga bemutatkozására. A Kis herceget és Móra kis bicebóját megidézve, Dsida Jenő szavaival arra kért, pihenjünk meg csendesen e csodálatos ajándék mellett, amit Edittől kaptunk.

Horváth Péter festőművész, Edit tanára és alkotótársa, az amatőr művészet jelentőségére hívta fel a figyelmet: szembe fordulás az érthetetlen, öncélú magamutogatással, a tájképfestészet túlélési esélye. Nagy Edit többnyire tájképeket fest. A pasztell és a tollrajzok érezhetően kiforrottak, az akrilfestéssel most ismerkedik. A Bányász Képzőművész Kör (Tatabánya) foglalkozásain, a művésztelepeken megszerzett gyakorlatnak köszönhetően érett és kifinomult képeket készít. A művészet iránti alázat és szeretet, az alkotás vágy, az alkotótársak példája és kritikája hajtja az új technikák felé. Ahogy a munkájából adódóan fontosnak érzi a szöveg és a kép egységét, az író és a rajzoló egy egységet alkot, ő maga a látvány és a hangulat egységét szeretné érzékeltetni.

Mindannyian egyetérthetünk Horváth Péterrel abban, hogy boldogabb és teljesebb az élete annak, aki talál magának ilyen elfoglaltságot, ebből építkezhet a lelke.

Azt hiszem, nem csak Tatabányán és Budapesten örülünk Edit sikerének. Büszkék vagyunk rá, hogy november 4-étől december 31-éig a Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum Olvasótermében látható a kiállítás. ■

Nem tévedés a fenti állítás, sőt, az *Egy csészényi hang* elnevezésű sorozat részeként megtartott, 2013. november 20-ai előadáson számtalan szereplőt megszemélyesített a Felvidékről érkezett művész, a Csavarszínház létrehozója. Ha kellett, párkát öltött, ha kellett, gitárt kapott a kezébe, egyszóval fergeteges energiával ragadta magához a nézők figyelmét az első perctől az utolsóig.

Dinamikus, lendületes zenés bevonulásával rögtön megalapozta a hangulatot, s a termet zsúfolásig megtöltő, főként diákokból álló nézősereg azonnal az események közepében érezhette magát. Közük lett a cselekményhez, annál is inkább, hogy Gál Tamás egyre-másra szólította ki maga mellé segítőknek a nézőtéren helyet foglaló fiúkat, lányokat. Ők kicsit zavarban ugyan, de mégis büszkén, hogy részesei az eseményeknek, igyekeztek megoldani a rájuk bízott feladatot, miközben társaik nagy tapsal kísérték rögtönzött játékuikat, táncukat.

A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár szervezte ezt a délutánt, és a fiatalok pergő ritmusú, sodró lendületű, színes előadásban láthatták a kicsit már régies

nyelvezete miatt nehezen befogadható kötelező olvasmányt: Csokonai Vitéz Mihály *Dorottya* című elbeszélő költeményét. A versben elmondott alkotást rendre dalbetétek színesítették, s a feszültség egy pillanatra sem csökkent a nézőtéren. A máskor talán közömbös diákok is lelkesen követték a történet fordulatait, a jelzésszerű díszletben plasztikusan kibontakozó, humoros történetet. Minden elismerésünk Gál Tamásé, s a gitáros-énekes társáé, *Mester Lászlóé*, mert jóízű komédiázásukkal átélhető élménnyé tették Csokonai remekművét.

Köszönet illeti a Menner Bernát Zeneiskola növendékeit is, akik kis műsorukkal remek hangulatot teremtettek a két művész előadásához. Megérdemlik, hogy név szerint megemlítsem őket: *Balogh Zorka Lídia, Horváth Dániel, Katona Máté, Szabó Gréta, Csatári Dóra* és *Stock Martin*. Felkészítő tanáraik az előadott műsorszámok sorrendjében: *Somossy Csaba Miklós, Kótán László, Major Mariann* és *Schmidt Mónika*. Köszönet nekik is a szép élményért! ■

Nagy érdeklődés kísérte a tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár *Csilingelő* című műsorát 2013. december 9-én, délelőtt. A művelődési ház színházterme csaknem teljesen megtelt óvodás és kiskolás gyermekekkel.

Gyarmati Viktória és *Csohány Gábor* zenés, mesés produkciójával valósággal elvarázsolta a kicsiket. A hangos köszönés, majd bemutatkozás után előadónk jól megtornáztatták a színpadi játékokban részt vevő hat gyermek tüdejét, ugyanis buborékfújó versenyt rendeztek. Hogy ki fújta a legszebb, legnagyobb buborékot, azt a népes közönség döntötte el, sikítással. Gábor minden versenyzőre egyenként rámutatott, a közönség pedig annak megfelelő hangerővel sikított, amennyire tetszett a versenyző produkciója. A verseny alatt az előadó buborékról szóló dalt hallgathatták meg a jelenlévők. Végül kiderült, hogy mindenki egyformán szuperül teljesített, így valamennyi kis versenyző oklevelet vehetett át Viktóriától.

A nyár után következett az ős, amikor sűrű falevélkupac lepi el az utakat. A dal az őszi Budapestről szólt, amelynek szövegét dúdolva ezután már gyerekjáték a tájékozódás...

Megérkezett a várva várt évszak, amikor nagyon fázunk, de szívünkben öröm

lakik, mert eljött a Mikulás, és közel már a karácsony. Gábor elmesélte, hogy régen, amikor ő olyan kicsi gyerkőc volt, mint a műsor résztvevői, a saját cipőjébe kapta a Mikulástól az ajándékot. Később ügyesen kicselezve a nagyszakállút, édesapja cipőjébe várta az ajándékot, mert abban több csoki elfért. Bizony, talán az ünnepnek, a várakozásnak köszönhetően ezt a blokkot élvezték legjobban a lurkók. A sok dalt, a közös színpadi táncot nagy tapssal, jókedvvel, mosollyal köszönték meg a részt vevő ovisok, iskolások, pedagógusok. ■

Jogról a városi könyvtárban

Jogi Estek címmel tartottak rendezvényt a Móricz Zsigmond Városi Könyvtár szervezésében 2013. november 20-án. Az eseményre a TÁMOP 12.08 jelű pályázat fenntartási kötelezettsége keretében került sor, s *Rubovszkyné Kerekes Márta*, Tata város közigazgatója tartotta az öröklési jogról. A tartalmas előadás végén a közigazgató asszony részletesen válaszolt a nézők által feltett kérdésekre. ■

2013 őszén folytatódott a *Hang és betű* elnevezésű, óvodásoknak szóló zenei program a Móricz Zsigmond Városi Könyvtárban, Tatán. A Szivárvány Óvoda kis csemetéi vettek részt az ötalkalmas programsorozaton a gyermekkönyvtárban, október és november folyamán.

A foglalkozásokat most is *Pauloviczné Guoth Zsófia* ének-zene pedagógus vezette, csupán annyi változott, hogy időközben új verseket, mondókákat írt és zenésített meg a gyerekek számára. Zsófia dalos körjátékokra invitálta az ovisokat, majd a hangszerekkel – xilofon, triangelum, csörgődob, kasztanyetta, tamburin – ismertette meg a gyerekeket. Sosincs veszekedés a hangszerek miatt, mert sorra járnak, így mindenkire eljutnak a csörgős, ütős, pengetős zeneszerszámok.

A program csúcspontját most is az jelentette az óvodások számára, amikor maguk is muzsikálhattak a TÁMOP-3.2.13-12 jelű pályázat segítségével megvásárolt hangszerkészlettel. A „Csörge-dező, lassú erecske, Medrében csendben

megpihen...” kezdetű dalt, mely a patakról szól, és a Hal-nótát – „Tó fenekén úszik a ponty, Kagyló lapul, rejti homok...” – ügyesen megtanulták a gyerekek néhány perc alatt. Kis gyakorlás után már közösen adták elő a dalocskákat. A mosolygó tekintetek és csilingelő hangocskák arról árulkodtak, hogy a zenébona örömmel töltötte el az aprótalpúak lelkét.

Azért, hogy később az óvodában vagy otthon, szülői segítséggel is újra felidézhesék a dalokat, egyedileg készített halacska kártyát kapott minden gyerek, melynek hátulján a versek szövege olvasható. ■

Elismerés

2013. november 27-én a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára az Akadémia szolgálatában magas színvonalon végzett, kiemelkedő munkájáért Főtitkári Elismerésben részesítette *Moldován Évát*, az MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Könyvtára könyvtárosát.

Gratulálunk a rangos elismeréshez, és további sikereket kívánunk! (a szerk.)

Iskolai könyvtárak

Az iskolai könyvtári világhónap eseményei 2013-ban

Magyarország bekapcsolódása a nemzetközi programba

◆ Kámán Veronika

Az Iskolai Könyvtárak Nemzetközi Szervezete (IASL) által az iskolai könyvtári világhónap kapcsán meghirdetett nemzetközi könyvjelzőcsere-programban a magyar diákok is szép számmal képviselték magukat. A Könyvtárostánárok Egyesületén (KTE) keresztül tizenhat iskola több mint hétszáz diákja vett részt a pályázaton. A nemzetközi szervezet segítségével partnerkapcsolatok épülhettek ki portugál, kanadai, egyesült államokbeli, ír, indiai és más országok iskoláival, iskolai könyvtáraival. ■

Könyvjelzőcsere-program a szolnoki Pálffy-Vízügyi Tagintézményben

◆ Erdősné Márta Mária

Az IASL idej felhívására – iskolai könyvtárunk közreműködésével – a 9. a osztály nevezett be a könyvjelzőcsere-programba. Izgatottan vártuk, hogy melyik országból kapunk majd cserepartnereket, hiszen a szervezők Kínától Skóciáig a világ bármelyik tájáról választhattak hozzánk osztályt. Végül is október végén megtudtuk, hogy egy portugál iskola lett a partnerünk, a Lisszabon közelében található Torres Vedras városából. Az iskola neve: Escola Secundaria Henriques.

Mire az iskola adatai és a könyvjelzők megérkeztek, a 9. a osztályos tanulók is elkészültek a vállalt munkájukkal. Legtöbben az iskolai könyvtárat népszerűsítő feliratokkal, képekkel dekorálták a könyvjelzőjüket, de volt, aki kedvenc könyvét, együttesét jelenítette meg.

A tanulók munkáit úgy küldtük el, hogy azon a készítő e-mail címe is megtalálható volt, remélve, hogy levelező partnerekre is találnak a portugál tanulók között.

A cserepartner intézmény könyvtárostánára, *Célia Bento*, arról tájékoztatt bennünket, hogy az idő rövidege miatt a könyvjelzőket ő és két kolléganője készítették el, így e-mail címeket nem tudtak írni rájuk. Nagyon örültünk az egységes, de mégis sokszínű, színes rafiákkal díszített, vidám daraboknak, és reméljük, hogy levelező partnerekre is találnak majd tanulóink.

A könyvjelzőcsere kiegészítő programjaként a diákok több közismereti órán

hallgattak, illetve tartottak kiselőadásokat Portugáliáról: fizikaórán a neves portugál tengerészeiről, Magellánról földrajzórán az ország természeti kincseiről, földrajzórán, iparáról esett szó. A kiselőadásokat ebben a témában is három önként vállalkozó tanuló tartotta. Irodalomórán a legnagyobb portugál írókról, költőkről beszélgettek, köztük az irodalmi Nobel-díjas José Saramagóról. Osztályfőnöki órán pedig diáképes úti élménybeszámolót néztek meg, többek között Porto, Coimbra és Lisszabon nevezetességeit.

Mindannyian, a programban közreműködő tanárok és diákok, örültünk a lehetőségnek, hogy a könyvjelzőcsere kapcsán módunk volt egy történelmi hagyományokban és tárgyi emlékekben gazdag, természeti adottságait tekintve is gyönyörű országgal megismerkedni.

Köszönjük a Könyvtárostanárok Egyesületének a szervezésben nyújtott segítségét! ■

Beszámoló az első országos iskolai könyvtári éjszakákról

◆ Andó Anita

„Elirigyelték a múzeumok sikerét” – volt olvasható a Népszabadság 2013. augusztus 22-én megjelent számában az *Iskolai könyvtárak éjszakája* rendezvény ötlete kapcsán.

Úgy hiszem, hogy nem irigyeltük el mi, könyvtárostanárok, sem a múzeumok, sem más éjszakázni kívánó közösség sikereit.

Az első *Iskolai könyvtárak éjszakája* rendezvény célja a siker megízlelésénél tovább mutat.

Nem új keletű ötlet, miszerint töltsünk egy éjszakát az iskolai könyvtárban. Ez akkor fogalmazódott meg bennem ismét, amikor az egyik közösségi fórumon szóba került, hogy miért nincs a könyvtárosoknak saját éjszakájuk. Hamarjában megszületett egy bejegyzésem ezzel a témával kapcsolatban, majd megkerestem a Könyvtárostanárok Egyesületét a felvetett országos program gondolatával. A felvetés meghallgatásra talált, így megkezdődött az éjszaka országos szervezése.

Az első lépés az volt, hogy a könyvtárostanárok kollégákat megszólítsuk és kérjük őket, csatlakozzanak a közösségi oldalon létrehozott csoporthoz.

A következő lépés az igények felmérése volt. Érdeklődtem a kollégáknál, hogy mit szólnának egy országos rendezvényhez, ami ráadásul éjszakázást is jelentene, színes programokkal. Nem volt elég programot tervezni, azokat szükséges volt le is bonyolítani. A kollégák szívesen vállalták a részvételt a kezdemé-

nyezésben, így elindult a közös felkészülés.

Az időpontválasztásban szerepet játszott az iskolai könyvtárak nemzetközi hónapja, így néhány iskolai könyvtár kivételével októberben valósultak meg az iskolai könyvtárak éjszakájának programjai.

A közösségi oldal esemény menüpont adatai alapján közel hatvan iskolai könyvtárban éjszakáztak kicsik és nagyok október utolsó hetében. Nagyon sok helyen a vezetőség is aktívan részt vett a program szervezésében. Sok támogatást, lelkesedést, anyagi segítséget kapott több iskolai könyvtár.

A kollégák egymást segítve, hol biztatva, hol ötleteket adva készültek a nagy eseményre.

A létrehozott könyvtárostánárok csoportban az országos rendezvény időpontjához közeledve egyre aktívabbá váltak a csoporttagok. Megszületettek a plakátok, meghívók, az első logó. Nagyon sok kolléga önzetlenül feltöltötte programtervezetét, így további ötleteket adva egymásnak. Országos rendezvény volt kibontakozóban, mégis a helyi adottságokat figyelembe véve szabad kezét adva a kollégáknak.

Kérésemre a kollégák készítettek fényképeket, videofelvételt a programokról, amelyek megtekinthetők a KTE archívumában, illetve a közösségi oldal csoportjában.

A beszámolókból mazsolázva néhány gondolat:

„Fantasztikus lehetőséghez jutott a könyvtár! Még soha nem tártam ki ajtómat a szülőknél, még sohasem kaptak betekintést a munkámba. Nagyon jó, hogy kíváncsiak voltak arra, hogy miképp dol-

gozunk itt, mit csinál a diák és a könyvtárostánár. Ezért köszönet a megmozdulás kiötlőinek!”

„Nálunk úgy felpörögtek a gyerekek, hogy nem akartak elaludni. Én nem gondoltam, hogy tizenöt gyerek ekkora ramazurit tud csapni. No, ehhez még az az öt felnőtt is kellett, aki szintén önfeledten, teljes átéléssel vett részt a játékban.”

„Mikor lesz legközelebb? Hozhatom a barátnőmet is? Mindannyian jönni szeretnénk! De a legjobb reklám a suttogó propaganda: már jöttek olyan tanulók a könyvtárba, akik nem vettek részt, de hallottak róla: ők is szeretnének, már a következő alkalomra vegyem őket várólistára...”

„Én ámulva végignéztem mindenki anyagát, és remek ötleteket gyűjtöttem belőlük – főleg, ha lesz jövőre is éjszakánk. Ahányan vagyunk, annyiféleképpen csináltuk.”

Az iskolai könyvtárakban igyekeztek a könyvtárostánárok széles, színes programokkal várni a kis olvasókat, ahogyan azt a beszámolók is mutatják. A kollégák beszámolóit, képei alapján minden iskolai könyvtárban lehetőség volt kézműveskedni (könyvjelzőkészítés, tökfárasítás, bőrfestés), valamilyen mozgásformában részt venni (hastánc, könyveskocsit toló verseny, felfedező körút, activity), természetesen szépirodalmi művekkel megismerkedni (versek olvasása, mese vagy kötelező olvasmány feldolgozása).

A hasznos ismeretek szerzésén túl, maga a közösségi érzés, élmény is nagy szerephez juthatott a programokon. Ezen a rendezvényen heterogén csoport alakult ki, hiszen nem egy osztály vagy évfolyam tanulói vettek részt, hanem az adott iskolába járó gyerekekből kerültek ki az

éjszakázók. Nagy öröm számunkra, hogy általános iskolák, gimnáziumok, középiskolák, kollégiumok is képviseltették magukat.

Összességében elmondható, hogy az első *Iskolai könyvtárak éjszakája* országos és egyben helyi program sikere arra biztathat mindenkit, hogy érdemes hagyományra támaszkodni ezt a típusú rendezvényt! Hiszen a programon belül megmutathatjuk az iskolai könyvtárunk olyan oldalát is, amire nem fektettünk eddig elég hangsúlyt, vagy csak féltünk belefogni valami új dologba. Így erősíthetjük könyvtár-pedagógiai tevékenységünket, életre kelthetjük könyvtárunkat, motiválhatjuk vele a tanulókat, szülőket, kollégáinkat, illetve nem engedjük, hogy az iskolai könyvtár feledésbe merüljön sem helyi, sem országos szinten.

Az iskolai könyvtár szerepe jóval több, mint tankönyvbeszerzés, könyvek őrzése. A könyvtárostánár szerepe túlmutat a hagyományos könyvtárosi tevékenységeken, pedagógiai tevékenysége legalább olyan fontos. Az iskolai könyvtár szerves része minden oktatási-nevelési intézménynek, és ez a program jól mutatja, milyen sokrétű lehetőségeket rejtnek magukban iskolai könyvtáraink. Ehhez hasonló rendhagyó programokkal felkelthető a nyomtatott könyv iránti érdeklődés, az olvasás fontos szerepének növelése biztosíthatóvá válik. Összefogással, egymást információkkal, ötletekkel segítve pedig jövő év októberében is sikeres *Iskolai könyvtárak éjszakája* program szervezhető immáron második alkalommal.

Ezúton köszönöm meg minden résztvevő könyvtárostánár kolléga csatlakozását a programhoz, kitartást kívánok munkájukhoz!

Nagyon színvonalas, összeszedett programok születtek! Köszönöm, köszönjük!

Linkek, amelyek a témához kapcsolódnak:

<http://gyongyostv.hu/cikkoldal.php?view=8041#view>

<http://www.tvszombathely.hu/hirek/konyvtari-ejszaka-zajlott-tobbszombathelyi-iskolaban-20131029>

<http://www.felsofokon.hu/gyermekkor-kerdesei/2013/10/28/1-iskolai-konyvtarak-ejszakaja-1beszamolo-a-rendezveny-utan>

<http://www.felsofokon.hu/gyermekkor-kerdesei/2013/10/13/var-az-iskolai-konyvtar-helyzetjelent-es-2>

<http://www.felsofokon.hu/gyermekkor-kerdesei/2013/07/18/iskolai-konyvtarak-ejszakaja>

Könyvtárostánárok/tanítók közösségi oldal csoportja:

<https://www.facebook.com/groups/21267607555401/> ■

A Könyvtárostánárok Egyesületének őszi szakmai napját ez év november 6-án az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) dísztermében tartották meg, a szép számban megjelent tagság jelenlétében. Ezen a ragyogó, őszi színekkel teli napon, ahogy a Budavári Palota felé haladtam, épp azon tűnődtem, hogy immár több mint egy évtizede látogatom rendszeresen ezeket az üléseket, és milyen jó, hogy az ülések után sok ötlettel, szakmai újdonsággal megpakolva térhetek haza. Minden ilyen könyvtárostanári találkozó nemcsak egy igen *magas* színvonalon megtartott, ingyenes „továbbképzés”, hanem mind a könyvtári munkát, mind a szakmai életet, nyilvánosságot, fejlesztéseket érintő, széles kitekintésű tájékoztatás.

Szakmai nagyságok alapították ezt az egyesületet, kiváló szakemberek vitték, viszik tovább. Az ambiciózus vezetőségi tagok igen rövid idő alatt elérték, hogy a könyvtárostanári hivatás a magyar pedagógia fiatal hajtásaként, a közoktatásban is *felelősségtudatos szerepet vállaló, igazi tudást átadó foglalkozássá*, szakmai szervezete pedig megbecsülést elősegítő, a szakmát országos szinten képviselő szervezetté váljon. Ma az egyesület egyre több tagot számlál, sőt kiemelendő, hogy egyre több aktív, cselekvő tagot.

Ez a szakmai nap, amely a bevett gyakorlatokhoz hűen tovább erősítette a közösségi szellemiséget és amelyhez jól képzett, szakmájukért lelkesedő könyvtáros kollégák-előadók nagyon sok hasznos in-

formációt hoztátettek, méltán beírhatta magát az egyesület egyik legértékesebb, továbbgondolkodásra készítő szakmai ülésének.

Az elnöki bevezető és *Bánkeszi Lajosné*nek, a Könyvtári Intézet (OSZK-KI) vezetőjének köszöntője után sor került a napirendi pontok ismertetésére. Délelőtt *P. Szabó Melinda*, délután *Cs. Bogyó Katalin*, az egyesület vezetőségének tagjai voltak az ülés levezető elnökei.

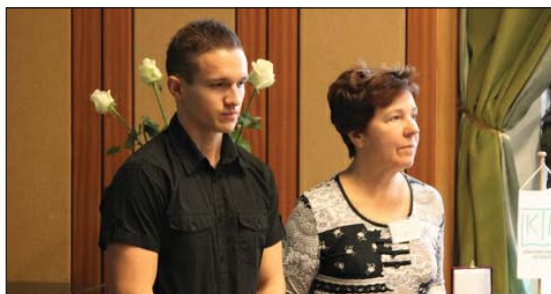
A szakmai nap helyszínválasztása nem volt véletlen – máshol nem is rendezhették volna a találkozót, mint a nemzeti könyvtárunkban, ahol országunk féltett kulturális kincseit, kódexeit őrzik –, annak a két, iskolai könyvtáraknak meghirdetett pályázatnak az apropóján, amely a következő címeteket viselte: *Ilyennek képelem a jövő iskolai könyvtárát* és *Készítsetek kódexet az iskolai könyvtárakról*.

Az első pályázat megvalósításában négy iskola lelkes növendékei értek el helyezést, felkészítő könyvtárostánáraink segítségével:

I. helyezett: *Kneisz Dóra*, budapesti Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium, felkészítő tanár: *Tóth Viktória*

II. helyezett: *Hornyacsek Bence*, Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola, felkészítő tanár: *Kolláthné Botkó Judit*

Vörös Zoárd, zalaegerszegi Kölcsey Ferenc Gimnázium, felkészítő tanár: Németh Andrea, valamint Micheller Krisztina és Wasser István, Öveges József Szakközépiskola, felkészítő tanár: Mudri Zsuzsa

III. helyezett: Sterpka Adrienn, PTE Deák Ferenc Gyakorló Gimnázium, felkészítő tanár: Nyíró Gizella

A második pályázaton, a kódexkészítésben három iskola diákjai értek el helyezést, és néhány iskola növendéke emléklapot is kapott.

A második pályázat nyertesei:

I. helyezett: Móra Ferenc Általános Iskola, Budapest, Zuglói, felkészítő tanár: Petri Ágnes

II. helyezett: Könyvbarát Szakkör, Bán Aladár Általános Iskola, Várpalota, felkészítő tanár: Czirákné Kiss Edit

III. helyezett: Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium, Budapest, felkészítő tanár: Kránitz Judit

A pályaművek felkerültek az egyesület honlapjára, és az igényesen kivitelezett diákkódexek két hétre kiállítási lehetőséget kaptak az Országos Széchényi Könyvtár ötödik emeleti folyosóján. A pályázatokban részt vevő, az ülésre meghívott diákok számára a jutalmak kiosztása mellett meglepetés készült. Horváth Pál, az OSZK restaurátorműhelyének munkatársa egyórás vezetésben mutatta be a diákoknak a restaurátorműhely munkáját, a kódexrestaurálás izgalmasan szép és nemes tevékenységét.

Az ülés következő napirendi pontja igazi ünnepi hangulatot teremtett. *Szakmári Klára* elnök a tradíciókat követve ezúttal is négy könyvtárostánárnak adta át a munkájukat elismerő KTE- emlékérmeket. A laudációkat *Száraz Katalin*, a Xántus János Gyakorló Középiskola könyvtárostánára olvasta fel.

Életműdíj Emlékérmeket kapott *Szlávik Jánosné Zsóka*, aki egész eddigi életében a könyv, könyvtár és könyvtáros fogalmakat próbálta, kiváló eredménnyel, a gyakorlatba ültetni, mind a gyermek, mind a felnőtt olvasók köreiből. Zsóka nyitott gondolkodású ember, sokrétű tevékenységében a könyvtárostánári hivatást remekül összekapcsolta az idegenvezetéssel, honismereti vetélkedők szervezésével és a Gödöllői Kastélymúzeum népszerűsítésével.

Tóth Viktória, a Szent-Györgyi Albert Általános Iskola könyvtárostánára, a Könyvtárostánári Hivatásért elnevezésű emlékérmeket kapta, elsősorban az iskolában végzett magas színvonalú pedagógiai munkájáért, amelybe belefért a művelődéstörténet, a művészet, a honismeret népszerűvé tétele és az iskolai könyvtárosság jogi oldalairól szerzett ismeretek átadása is.

A székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium könyvtárostánára, *Zseli Klára*, az Egyesületért emlékéremben részesült több ciklusban végzett pályázati felelősi munkájáért és számos olyan kezdeményezéséért – mint például a művészkönyvek készítése, a *Nagy könyvelhagyás* akció megszervezése, a könyvtárhasználat széles körű megismertetése –, amely mind egy célt szolgált, hogy felhívja a diákok és a felnőttek figyelmét a könyvek és az olvasás szeretetére.

Végezetül: Az Év Ígéretes Könyvtárostánára emlékérem birtokosa a fiatal, lelkes és ambiciózus *Németh Szilvia* lett, aki a szegedi Rókusi Általános Iskola könyvtárostánaraként különböző művelődéstörténeti versenyeket és vetélkedőket szervezett és bonyolított le diákjai között, valamint eredményesen készített fel a Bod Péter-versenyre is.

Az emlékérmek boldog tulajdonosainak egyénisége, munkássága, szellemi motivációja több érdekes momentumra irányítja a szakmai közvélemény figyelmét, elsősorban arra, hogy milyen változások érnek, milyen új jelenségek tapasztalhatók ma az egész magyar társadalomban. Milyen elvárásoknak, milyen szakmai és emberi követelményeknek kell megfelelni ahhoz, hogy igazi hatóerőként lehessen az oktatás-nevelés-műveltségátadás területén tevékenykedni. Másodsorban az is kirajzolódik a jelenségek háttérében, hogy a különböző szakmák között kapcsolódási pontok keletkeznek: az iskolai pedagógia, a múzeum-pedagógia, a honismeret, vagy akár az egyéb civil szerveződések (lásd például a Gödöllői Kastélymúzeum Baráti Kör) munkája mind-mind egymásba fonódva fejleszti a tudás- és ismeretátadás feladatát, és együttesen járulnak hozzá a műveltség terjesztéséhez. Láthatóvá lesz, hogy mennyi munka, tanulás és a hivatás gyakorlásában tett áldozathozatal viszi előre, illetve tovább a szakmaiságot. Előtérbe kerülnek az emberi személyiségjegyek: az aktivitás, a nyitott szemléletmód, a kezdeményezőképeség és a kitartó munkabírási.

Az érme átadása után a könyvtáros-tanároknak szóló, *Így tanítom a könyvtári rendszert* című pályázat kiértékelése következett. Megállapítást nyert, hogy az idén kevés pedagógus pályázott.

Érdekes prezentációs előadást hallhattunk ezt követően az egyik pályázótól, *Jónásné Bánfi Csillától*, aki Kaposváron, a városközponttól távol eső lakótelepi iskola könyvtárosaként épített fel egy műveltségi hiányokat pótló iskolai könyvtárat.

Pályamunkája mai korunk egyik legégetőbb könyvtáros-informatikus problémakörét feszegette a hagyományos és digitális könyvtár, illetve könyvtárhasználat összehasonlításával. Csilla prezentációjából az is kiderült, hogy kevés, illetve szinte alig akad ma a lakótelepi iskolák zömében iskolai könyvtár. Ez országos viszonylatban elkéserítő kép, hiszen sok lakótelepen emelkedik a hátrányos helyzetű gyermekek, illetve a nehéz napi megélhetéssel küszködő családok száma. Az ilyen családban felnövő gyermekek számára alig van esély a kiemelkedésre, a könyvek, az internet adta lehetőségek megismerésére, és ezáltal a nagyobb kitekintésű műveltség megszerzésére.

A másik pályázó, *Vekerdi Ágnes* könyvtárostanárra (Kodály Zoltán Énekzenei ÁIG, Budapest) szintén ismertette óravázlatát.

Az ebédszünet után tovább folytatódott az izgalmas, szakmai hírekkel és tudósításokkal teli délután. *Hangodi Ágnes* az *A Könyvtári Intézet szolgáltatásai* című előadásában ismertette a régi KMK (Könyvtártudományi Módszertani Központ) jogutódja, az OSZK keretén belül önálló intézményként működő Könyvtári Intézet új profilját, feladatköreit. A Könyvtári Intézet komoly feltáró és igen átfogó könyvtári, tájékoztatói és levéltári munkát végez a könyvtártudomány helyzetéről, és ezáltal nyújt szak-

mai segítséget a nemzeti könyvtárnak. Mindemellett adatbázisokat épít, kezel, könyvtárakat és kapcsolatokat épít, segíti a határon túli magyar lakosságú területek könyvtári munkáit. Részt vesz egyrészt a könyvtári kutatómunkában, így mint könyvtártudomány szakkönyvtár funkcionál, másrészt a fejlesztések, oktatások és képzések szervezése révén mint oktatási, humán-erőforrási szakintézet tevékenykedik.

Tóth Andreától a könyvtárostanárokat közelebből érintő, nagyon részletes és érdekes előadást hallhattunk a Könyvtári Intézet *Gyermekirodalmi adatbázisának* felépítéséről. Ehhez kapcsolódóan a Csimota Kiadó jóvoltából kezünkbe kaphattuk a világosan tagolt, tíz korcsoportra és egyéb témakörre osztott, illusztrációkkal színesített, gyönyörű nyomdatechnikával kivitelezett Rainbow katalógust.

Hegyközi Ilonától megtudtuk, hogy milyen igazi könyvtári feladatokat lát el a Könyvtári Intézet, amelynek saját belső szakkönyvtára is van, és azt is, hogyan, milyen módszerekkel próbálják fejleszteni a könyvtárat nemzetközi szakkönyvekkel, idegen nyelvű dokumentumokkal akkor, amikor nagyon kevés finanszírozásuk és egyre kevesebb idegen nyelvű folyóiratot tudnak vásárolni. Tudomást szerezhettünk a Könyvtári Intézet saját kiadványairól, szakmai és egyéb, a szakmaiság határterületeit is magába foglaló képzéseiről, továbbképzési lehetőségeiről.

A szakmai ülés fénypontját számomra a délutáni utolsó előadás jelentette, amelyben *Feimer Ágnes* rendkívül tartalmas és érdekes beszámolót tartott az iskolai könyvtárak, valamint a könyvtáros-

tanárok nemzetközi helyzetéről. Ez a nyugat-európai kitekintés, amely elsősorban Dánia, Norvégia, Németország, és Finnország iskolai könyvtárügyét elemezte, rávilágított arra, hogy nemzetközi szinten ma a magyar iskolai könyvtárügy mind az informatikai-digitális szakterületen, mind a szakmai tájékoztatásban és a fejlesztések területén a tisztességes középmezőnyben foglal helyet. Nincsen szégyenkeznivalónk, sőt, bizonyos szakmai területeken talán éppen az élvonalban haladunk, gondoljunk például az olyan új, olvasást és könyveket népszerűsítő kezdeményezésekre, mint az *Iskolai könyvtárak éjszakája*.

Összegzésül elmondhatjuk, hogy ez a szakmai ülés több mint hasznos volt, hírközlő módon lelkesítő, munkára serkentő téma- és problémaköröket mutatott be, amivel jóval túlmutatott az iskolai könyvtáros-informatikusságon, és a könyvtárostánári hivatás új szemléletmódú, komplexebbé, korszerűbbé váló pedagógiai és globális kitekintésű megközelítését veti fel. Bármennyire is meglepően hangzik, de a könyvtáros hivatás az információs társadalom egyre fontosabb, egyre nagyobb elvárásoknak megfelelni akaró foglalkozásává kezd alakulni. A könyvtárostánár, ha a napi könyvtári teendői, pedagógiai munkája mellett rendszeresen növeli saját tudását, szorgalmazza a műveltséget emelő egyéb módszerek kihasználását és alkalmazását, sőt képes nemzetközi szinten is tájékozódni, teljesen új perspektívába helyezheti magát. Ezzel megteremtheti és növelheti a saját műveltsége és szakmája iránti tiszteletet és megbecsülést nemcsak intézményi keretek között, hanem a társadalom széles palettáján is. ■

Szecesszió

2013. december 3-án, kedden 16 órakor volt a *Szecesszió a szabadkai közgyűjteményekben* című könyv bemutatója, valamint a *Szabadkai épületek és motívumok* című fotókiállításának megnyitója az MTA Könyvtár és Információs Központ Vasarely-termében.

A kiállított fotókat *Hevér Miklós*, a Szabadkai Városi Múzeum fotográfusa készítette. A kiállítást *Módos Péter*, az Európai Utas Alapítvány kurátora nyitotta meg.

A kiállítás december 20-ig ingyenesen megtekinthető hétköznapi 10–18 óra között. ■

Cím:

Budapest, V. ker., Arany János utca 1.

FADO – a portugál életérzés

Kiállítás az Országos Idegennyelvű Könyvtárban

A fado (a szó eredeti jelentése: sors) a portugál lélek talán legjellegzetesebb megnyilvánulása. Ezekben a dalokban többnyire az élet keserű pillanatait, a szomorúságot, a fájdalmat fejezik ki, ugyanakkor jelen van a nosztalgia és az elvágyódás (saudade) is, amely a luzitán léleknek olyannyira sajátja.

Amália Rodrigues, a fado nagykövete mondta: a fado rejtély, mint ahogy azt is, hogy a fadót nem lehet megmagyarázni, érezni kell. Az 1998-ban alapított liszaboni Fado Múzeum gyűjteményéből összeállított kiállítás azonban segíthet abban, hogy megértsük a fado műfajának sajátosságait, megismerjük kialakulásának és fejlődésének körülményeit.

A tárlat egyúttal bemutatja, hogyan indult világhódító útjára és minek köszönheti az utóbbi évtizedekben egyre növekvő népszerűségét, amelynek eredményeként a fado 2011-ben a világörökség részévé vált. A prezentáció szeretné megidézni a fado-életérzést az érdeklődő látogatókban. ■

Támogató:

Camões Intézet Budapesti Portugál Nyelvi Központ

A kiállítás megtekinthető:

2014. január 21-ig

Helyszín:

Országos Idegennyelvű Könyvtár és Zeneműtár – Rendezvényterem
1056 Budapest, Molnár utca 11.

A *Hétfejű Tündér és a Négyszögletű Kerek Erdő – Bikfi-bukfenc-bukferenc* című Lázár Ervin-kötetet mutatta be Budapesten a Móra Könyvkiadó, amely az író életművéből új sorozatot indít.

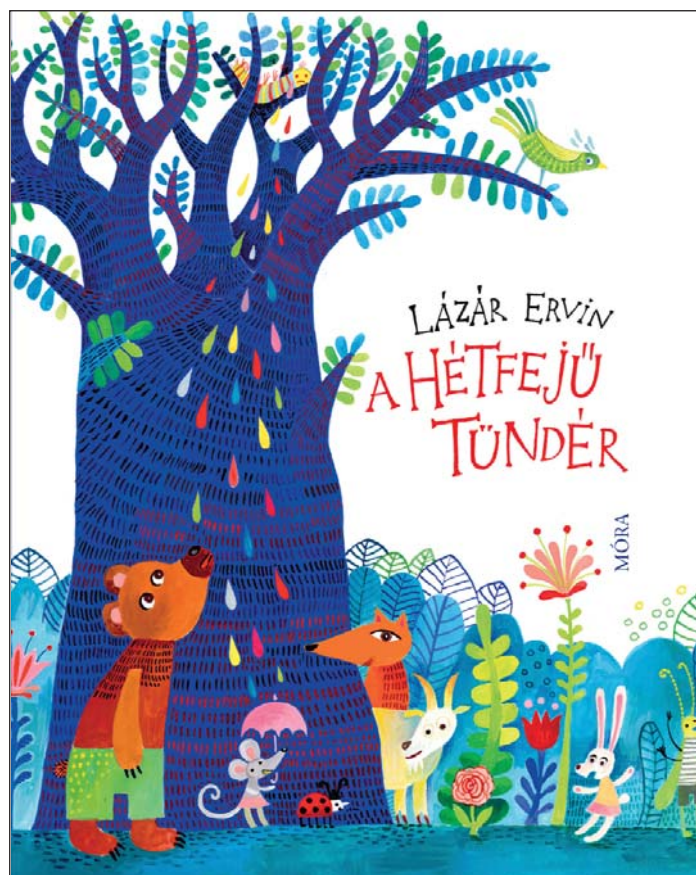
A *Hétfejű Tündér* című mesét *Molnár Jacqueline*, a *Négyszögletű Kerek Erdő – Bikfi-bukfenc-bukferenc* című kötetet *Buzay István* illusztrálta. A grafikából kiállítás is nyílt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Sárkányos Gyermekkönyvtárában.

Lázár Ervin klasszikussá vált gyermekkönyvei hosszú idő után újra a Móra Kiadónál jelennek meg – jelentette be a szerdai budapesti kettős könyvbemutatón *Janikovszky János*, a könyvkiadó elnöke-vezérigazgatója.

Felidézte, hogy 1964-ben kezdődött az író kapcsolata a kiadóval, ekkor jelent meg *A kisfiú meg az oroszlánok* című kötete, amelyet 1992-ig további tíz könyv követett. 1992-ben a szerző a Századvéghez szerződött.

Pompör Zoltán gyermekirodalom-kutató *A Hétfejű Tündér* című kötetéről elmondta: huszonegy mese, köztük állat- és népmesék parafrázisai, komoly és vidám történetek, groteszk hangulatú rövid, valamint hosszabb lélegzetű mesék szerepelnek a kötetben, amelynek első változata 1973-ban jelent meg.

Pompör Zoltán azt is elmondta, hogy *A Hétfejű Tündér*ben már feltűnik *Mikkamakka* alakja, aki a második kötet főszereplője lett. A *Bikfi-bukfenc-bukferenc* a *Bemutakozunk* című mesével indul, amelyből az összes szereplő – *Mikkamakka* mellett *Dömdödöm*, *Ló Szerafin*, *Vacskamati*, *Szörnyeteg Lajos*

és *Nagy Zoárd* is – megismerhető. A tervek szerint a könyvsorozatot olyan címekkel folytatják, mint a *Szegény Dzsoni és Árnika*, illetve a *Berzsián és Dideki*. A jövő évi könyvfesztiválra jelenik meg a *Négyszögletű Kerek Erdő* másik két része, a *Gyere haza, Mikkamakka!* és *Dömdö-dömdö-dömdödöm*, valamint bemutatják az új Lázár Ervin-sorozat eddig megjelent köteteinek angol és német nyelvű változatát. Az angol fordításokat *Andrew C. Rouse* végzi, németre *Wilhelm Droste* és *Clemens Prinz* ülteti át Lázár Ervin meséit.

Jövő tavasszal a könyvkiadó egy képeskönyvsorozatot is elindít, amelynek első darabja Lázár Ervin *Foci* című mesenovellája lesz. ■

KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ/LAP

XXV. évf. 2013. 12. szám

Kiadja
az Informatikai és Könyvtári Szövetség
a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Felelős kiadó: Fodor Péter
Főszerkesztő: Fülöp Ágnes (afulopa@gmail.com)
Nyomdai előkészítés: Tóth János

Szerkesztőség:
1827 Budapest, Budavári Palota F épület
Tel./fax: 331-1398

Megjelenik évente tizenkétszer
A megrendelőknek befizetési csekket vagy számlát küldünk
Egy szám ára 520 Ft
Éves előfizetési díj áfával és postaköltséggel együtt 6200 Ft
Nyugdíjasoknak és könyvtár szakos hallgatóknak 2600 Ft
HU-ISSN 0865-1329

www.epa.oszk.hu/kl
kl@oszk.hu

Készült az Inkart Kft. nyomdájában
Felelős vezető: Somogyi Sándorné

